...НҮҮДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

...УРЯАД ҮНЭН

№ 107 (1705)
1968 оной
майн 8
среда

сэн 2 мүнгэн

...Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ПСС-эй ЦК-гай АПРЕЛИИН ПЛЕНУМЭЙ ДҮНГҮҮДЫЕ НЭГЭН ҺАНАЛТАЙГААР ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

...фоноор абтаба). Рес... ...нэй город боло... партийна организаци... ...стнуудай хамтын суг... ...бэ. Сугларагшадай ...буряадай обкомой бю... ...республикын Верховно ...умэй түрүүлэгшэ нү... ...«КПСС-эй Цент... ...эй апрелиин Плену... ...нүүд ба Хяагта хо... ...организацинуудай ...» элидхэл хээ.

...ээ эб найрамдал са... ...рын хоорондохи ха... ...дхэ, аха дүү социа... ...хани барисаа улам ...аа манай Коммунис ...льна Комитет ехэ ...а. Бидэнэр, партиин гэшүүд, Центральна Комитедэйнгээ политикые һайшаанабди,—гэжэ городой трикотажна фабрикын партийна организациин секретарь нүхэр **И. Ф. Гончаров** хэлэбэ. Нүхэр Гончаровые коммунистнууд—Хяагтын хизаар ороноо шэнжэлхэ музейн директор **Р. Ф. Тугутов,** партиин Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь **Е. Ф. Елизов** гэгшэд халуунаар дэмжэбэ.

Коммунистнар партиингаа Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые һайшааһан тогтоол баталан абаба.

* * *

БАРГАЖАН. **(Телефоноор абтаба).** Аймаг дотор партийна эхин организацинуудай коммунистнуудай кустовой хамтын суглаанууд үнгэргэгдэжэ байна. Коммунистнууд партиингаа Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые зүбшөөн хэлсэнэ.

Баргажанай адагай коммунистнуудай урда КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй хүдэлмэри ба шиидхэбэринүүд тухай республикын хүдөө ажахын министр, КПСС-эй Буряадай обкомой гэшүүн нүхэр **Л. В. Власов** элидхэл хэбэ.

Элидхэл тушаа коммунистнууд—загаһанай комбинадай партийна организациин секретарь **Н. Е. Белин,** Баргажанай СМУ-гай начальнигай орлогшо **Г. В. Николаев,** дунда һургуулиин партийна организациин секретарь **А. А. Шишмарев,** аймгүйсэдкомой милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэ **М. И. Демидов,** партиин урданай гэшүүн, тусхайта пенсионер **Г. Д. Колмаков,** райкомой парткабинедые даагша **Д. Б. Шагдарон** болон бусад үгэ хэлээ. Тэдэнэр бултандаа КПСС-эй ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэрие нэгэн дуугаар дэмжэн һайшааба.

ХЭЖЭНГЭ. **(Телефоноор абтаба).** «КПСС-эй Центральна Комитедэй апрелиин Пленумэй шиидхэбэринүүд ба Хэжэнгын партийна эхин организацинуудай зорилгонууд» гэһэн элидхэл Хэжэнгэ тосхоной коммунистнуудай хамтын суглаан дээрэ партиин Буряадай обкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша нүхэр **Л. Я. Похосоев** хэбэ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан коммунистнууд — Хэжэнгын дунда һургуулиин партийна эхин организациин секретарь нүхэр **Дондокова,** совхозой хүдэлмэрилэгшэд нүхэд **Петрова, Гладких,** больницын партийна эхин организациин секретарь нүхэр **Обунеева** болон бусад Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые үнэн зүрхэнһөө һайшаагаа.

Хэжэнгэ тосхоной коммунистнууд Коммунис партиингаа ябуулдаг гадаадын политикые һайшааһан тогтоол баталан абаа.

СОЁЛШОД—ТАРИЛГАШАДТА

Буряад ороной үргэн нэлэнхы полинууд дээрэ үдэр һүнишье трактор агтын абяан таһалдахаяа болинхой. Майн 1-нэй һайндэрэй социалис мүрысөөн бүришье дэлисэ дээрээ дэлисэ нэмэбэ янзатай. Полевой стан бүхэн бурьялма халуун ажал хүдэлмэриин булаг—гуламтань болонхой. Бушуу мундуу механизаторнууд хэзээ хэзээнэйхиһээ оролдосотой шударгынууд. Хабарай уларилай хэды тогтууригүйшье һаа, эдэбхи эрмэлзэлээрээ хамаг бэрхэшээлнүүдые дабан амжанад.

Энэ сүлөөгүй үе соогуураа трактор агтые жолоодогшодой заашье һаатангүй, зали ехэтэй, жэгдэ ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлхынь тула полевой стан бүхэндэ таатай зохид эрхэ байдал олгогдохо, эндэ нэн түрүүн механизатор бүхэнэй соёлой эрилтэ гүйсэд дүүрэнээр хангагдаха болоно. Нютаг нютагуудта үзэл сурталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа, олонитын хабаадалгатайгаар фестиваль, выставкэнүүдые, уншагшадай конференци, концертнүүдые эмхидхэхэдээ, социалис мүрысөөнэй дүн гаргалсахадаа гү, али бэшэшье ажал бүтээхэдээ үйлэдбэридэ бодото нүлөө үзүүлжэ, хубитаяа оруулжа байһанаа клубые гү, али библиотекые даагша, соёлой эдэбхитэдшье яһала гүнзэгыгөөр мэдэрнэ. Ушар тиимэһээ хабарай тарилгын эхилхэтэй хамта полевой станууд дээрэ олохон соёлшодой хамсы шамажа, хабатай шударгыгаар хүдэлжэ ороһониинь гайхалгүй. Аяар холын Зэдын аймаг... Тэндэ тарялангай захагүй үргэн полинууд дээрэ тракториснууд, тарилгашад угаа нэтэрүүгээр ажаллана. Тэдээнтэй нэгэн адляар соёлшодшье ехэ оролдолго гаргана.

Жэшээнь, Доодо-Ториин культурын байшан, Алцагай, Баянай хүдөөгэй клубууд тарилгашадта тусхай концерт харуулжа эхилбэ. Бүхы шахуу библиотекэнүүдынь полевой стануудые болбосон зохидоор түхеэрэлсэнэ. Һони һонин номуудые механизаторнуудта абаашана. Ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэридэ шударгыгаар хабаадалсана. Энэ талаар Алцагай, Баянай, Зэлтэрын, Доодо-Ториин библиотекэнүүд онсо шалгарна.

Аймагай Соведэй гүйсэдком соёлшодойнгоо ажал хүдэлмэреэр саг үргэлжэ һонирхоно. Һаяхан тусхай семинар үнгэргэбэ.

Түргэн эгсэ мундарга хадануудтай Түнхэнөөршье ябажа үзэе. Тэндэ баһал олохон полевой станууд соёлой хүдэлмэриин гуламта болонхой. Тоорын хүдөөгэй библиотекые даагша нүхэр Р. Ардуева түбэйнгөө тосхондо ажаһуугшадые эрхим һайнаар хангахаһаа гадна, нүүдэл библиотекэнүүдые эмхидхэжэ, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, бүхэли үбэлдөө фермэ, отаранууд дээгүүр ябажа гараа. Харин мүнөө механизаторнуудай хамтын байрануудые зураг, лозунгнуудаар шэмэглэлсэнэ, тэндэ шэнэ номуудые ходо абаашана. Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй гайхамшаг ойнуудта зорюулһан витринэ, выставкэнүүдые эмхидхэнэ, юрэнхы асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ, дайшалхы хуудаһануудые гаргана. Энэ хэрэгтэ нютагайнгаа эдэбхитэдые элсүүлхын хойноһоо оролдоно. Үшөө юуб гэхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд—правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Гулгонов, парткомойнь секретарь нүхэр Шагланов—соёлшодойнгоо үүсхэл ходо дэмжэдэг, тэдэнэз транспорт машинаар хангадаг байна. Ахалигай хүдөөгэй клуб мүн лэ «Сибиряк» колхоздоо ехэ юумэ хэнэ.

Ажаглахада, республикын олохон соёлшод бодото ажабайдалаа хараадаа абажа, ажал хүдэлмэреэ эмхидхэхэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэл, алдар нэрые сууда гаргаха, ажалай журам дүрим хазагайрууулһан ябадалтаниие эрид хурсаар шүүмжэлхэ талаар, хүн зоной дунда ниитэ-болбосоролой хүдэлмэриие улам удха түгэлдэр, уран хурса болгохо, ажалшадай амаралтые анхарал татама, сэнгэлиг зохидоор эмхидхэхэ, энээнэй эсэстэ үйлэдбэридэ, ажалай бүтээсэдэ бодото нүлөө үзүүлхын хойноһоо оролдоно; хабарай тарилгые гол анхаралдаа абана.

Гэбэшье клуб гү, али библиотекын дүрбэн ханаһаа саашаа харадаггүй, ажабайдалһаа таһаршаһан, хүн зонтойгоо ямаршье холбоо барисаа байгуулдаггүй, ушар тиимэһээ улад зонойнгоо дунда хүндөө буурашаһан соёлой гуламтанууд бии. Яруунын, Хэжэнгын, Загарайн аймагуудай зарим нютагуудта илангаяа бирагүй баримтанууд үзэгдэнэ. Жэшээнь, Хэжэнгын Худанай совхозой зарим клуб болон библиотекэнүүд мүнөө хүрэтэр тарилгашадай дунда энэ гэхэ мүртэй хүдэлмэри эмхидхээгүй байһаар. Полевой станууд дээрэ хоёр-нэгэн зураг абаашажа үлгөөд лэ һанаагаа амаршаһан, мүн нэгэшье агитбригада эмхидхэгдээгүй ушар бии.

Соёлшодой өөһэдөө үүсхэл гаргадаг, тэдэнэй ажал хүдэлмэриие ажахынуудтахи парткомуудай сэгнэн тоожо, али бүхы туһа дэмжэлгэ үзүүлдэг һаань, иимэрхүү дутагдалнууд үзэгдэхэгүй һэн.

Тарилгашадай эрилтые гүйсэдөөр хангаха, тиигэжэ ниитынгээ ажал хэрэгтэ бодото нүлөө үзүүлхэ арга боломжонууд хаанашье бии. Колхоз, совхоз бүхэндэ өөрын клуб, библиотекэһээ гадна, интеллигенци, уран бэлигтэншье байха.

Элидхэл, тематическа үдэшэ, кино харуулга, ном уншалгаһаа эхилээд, соёлшод болбосорол-хүмүүжүүлгын хэмжээнүүдые сэхэ полевой стан дээрэ бэелүүлхэһээ гадна, механизаторнуудай болбосон зохидоор амарха ябадал эмхидхэхэ, концертнүүдые харуулха, дайшалхы, сахилгаан хуудаһануудые гаргажа гү, али хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, түрүүшүүлэй амжалта, дүршэлые бүгэдын шадабари болгохын хойноһоо оролдохо, социалис мүрысөө тэндээ үргэнөөр эмхидхэлсэхэ, ажалай журам хазагайруулагшадые эрид хурсаар шүүмжэлхэ, эмхидхэлэйшье али бүхы хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр туһалха үүргэтэй.

Зүгөөр энээниинь нютаг нютагай партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд, сомоной, сельскэ Соведүүд, эдэбхитэд халуунаар дэмжэхэ, эрилтээ шангадхаха, саг үргэлжын хиналта табиха болоно.

Соёлшод! Нютагайнгаа олониитэдэ, эдэбхитэдтэ түшэглэжэ, полевой станууд дээрэ ажал хүдэлмэреэ һонирхолтой зохидоор, удха түгэлдэрөөр эмхидхэгты! Тиигэжэ хабарай тарилгые богони болзор соо шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулагты!

...БАРАЙ ТАРИЛГЫН ХАЛУУН ХАҺА

...аймагай «Совет... ...колхоздо хабарай ...дундаа ябажа байн... ...тариалан дээрэ эдэ ...хүлгөөтэй. Эндэ... ...торнууд колхозой ...илометр холо оршо... ...газарта шенинсэ ...ээ. Тэдэнэр мүнөө ...оршодог тариалан ...байнхай.

...механизаторнууд хаба... ...ые түргэнөөр, һайн ...үнгэргэхые оролдо... ...олонхинь халаа... ...рие ходо үлүүлэн ...хозой механизатор... ...гэрһэн социалис ...орист Павел Нес... ...новай агрегат тол... ...Емельянов нёдондо ...ажаллаһанайнгаа ...ажахын түйлалта... ...ошохо түлөөһэ... ...шагнагдаһан бай... ...түрүү механизатор... ...агрегадта сеял... ...Жэрэмэй меха... ...һургуулиин кур... ...Емельянов, ...еев гэгшэд хүдэлнэ. ...лаанайнгаа турша ...тарилга хэхэ бай... ...30 гектарта хүр... ...тарилгаяа һайн ша...

...нууд Алексей Нете... ...ментьев, Василий ...гшэдэй агрегадууд ...һайнаар хүдэл...

Колхозой тариашад мүнөө жэл хабарайнгаа тарилгада хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар бэлдэһэн байна. Эдэнэр саг болзор соонь бүхы техникээ һайн шанартайгаар заһабарилаа, үрэһэ хүрэнгээ хүсэд сэбэрлээ. Гадна эндэхи тариашад үрэһэ хүрэнгэеэ эгээн түрүүшынхеэ томо жэжээрнь илгаа. Эдэнэр 300 гектар тарияланда аммиагай уһа оруулһан байна. Мүнөө тарилгань намарай, хабарай паар дээрэ хэгдэнэ.

Эндэхи тариашад тарилгаяа унжагайруулхагүйн тула хаба шадал соогоо оролдоно. Жэшээнь, колхозой гэшүүд Нина Калашникова, Анна Дорофеева, Татьяна Трифонова гэгшэд үрэһэ хүрэнгэ саг болзор соонь хорложо, автомашинануудта ашана. Харин жолоошод Михаил Трифонов, Сергей Кривенко, Тимофей Шилин болон бусад сеялкэнүүдые саг болзор соонь үрэһэ хүрэнгөөр хангана. Энээн дээрэһээ агрегадууд заашье зогсоногүй.

«Советская Россия» колхоздо үдэр бүри 200 гектар газарта тарилга хэгдэнэ. Ажахы дотор эртын тарилга хахадлаа. Дээдэ-жэрэмэйхид эртынгээ тарилгые богонихон болзор соо дүүргэжэ, үндэр ургасын эхи табихань.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүү механизатор П. Н. Емельянов **(баруун гарһаа)** сеялкэшэд В. Емельянов А. Дорофеев хоёртой хөөрэлдэжэ байна.

А. ШУЛУНОВ.
Авторай фото.

Карл-Маркс-Штадтда митинг болобо

КАРЛ-МАРКС-ШТАДТ. ТАСС-ай корреспондент М. Никиточкин нигэжэ дамжуулна:

Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойдо зорюулагдаһан угаа ехэ митинг научна коммунизмын үндэһэ һуури табиһан агуу ехэ хүнэй нэрээр нэрлэгдэһэн Карл-Маркс-Штадт городто майн 6-да болоо. Театральна талмай дээрэ, тэрэ шадарай үйлсэнүүдтэ 200 мянга гаран хүн сугларба.

Дэлхэйе революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгахын түлөө арадуудай тэмсэлэй хүсэн түгэс, шалгагдамал зэбсэг болгошо Карл Марксын һургаалай бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанар тухай СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн П. ФЕРНЕР өөрынгөө үгэ соо хэлэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн А. Я. ПЕЛЬШЕДЭ үгэ үгтөө. Советскэ Союзай, КПСС-эй хүндэлэлдэ, ГДР-эй ба СССР-эй арадуудай хоорондохи эбдэршэгүй хани барисаанай хүндэлэлдэ зорюулагдаһан үнэн зүрхэнэй нэрьемэ альга ташалган талмай дээрэ болоо.

Карл Марксын түрэһөөр 150 жэлэй ойтой дашарамдуулан, совет коммунистнуудай зүгһөө, бүхы совет хүнүүдэй зүгһөө ГДР-эй бүхы арадта А. Я. Пельше халуун, үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргөө.

Марксистско-ленинскэ һургаалай илагдашагүй хүсэн тухай, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудһаа үндэһэлэн, коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэлтэй, нягта жагсаалтай байха шухала тухай Франциин Коммунис партиин Политбюрогой гэшүүн ЖАК ДЮКЛО хэлээ.

Митинг дүүрэбэ. Талмай дээрэ «Интернационалай» һүр жабхаланта аялга зэдэлээ.

СОВЕТ ХЭБЛЭЛЭЙ ҺАЙНДЭР

МОСКВАДА БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

Совет хэблэлэй үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан Союзуудай байшангай Колонно зал соо майн 6-да болоо. Партийна, олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, түбэй газетэнүүд болон журналнуудай редакцинуудай, хэблэлэй газарнуудай, радиогой, телевидениин информационно агентствэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, полиграфическа промышленностиин хүдэлмэришэд ба алба хаагшад, хүдэлмэришэн бэшэгшэдэй хүдэлөөнэй эдэбхитэд энэ суглаанда хабаадалсаа.

Партиин Москва хотын комитедэй секретарь А. П. ШАПОШНИКОВА суглаае нээбэ.

Хэблэлэй үдэр тухайда «Советская Россия» гэжэ газетын главна редактор В. П. МОСКОВСКИЙ элидхэл хээ.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые баярай суглаанда хабаадагшад ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

(ТАСС).

...ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ССР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ...Д БАЗАРСАДАЕВ К. И., КУТЯНСКИЙ И. И., ...ТОВ Е. В. ГЭГШЭДТЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

...театральна искусствые хүгжөөлгэдэ габьяатай ...Буряадай АССР-эй Габьяата артистын хүндэтэ нэ...

...Ким Ивановичта—Ленинэй орденто Буряадай гү... ...баледэй театрай оперын солист.
...Иосиф Ильичтэ— гүрэнэй ород драмын театрай

...Евгений Васильевичта—Ленинэй орденто Буряадай ...болон баледэй театрай оперын солист.

...Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.
...Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

...Соведүүдэй байшан. 1968 оной майн 5.

ХОЁР ҺАРААР УРИД

Аймаг соогоо эгээл түрүүлэн Суулгын совхоз гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэй түсэб болзорһоонь хоёр һараар урид дүүргэбэ.

Түсэбэй ёһоор 1000 центнер мяха тушааха аад, 1,1 мянган центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаа. Үбэлэй сагта үхэр малаа зүбөөр шахан таргалуулжа шадаһанай ашаар совхоз гүрэндөө мяха ехээр худалдаба. Малшад Р. Доржиева, Е. Пашкова, Д. Жаргалов гэгшэдэй даадаг гүүртэнүүдтэ үбэлэй һарануудта үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхын 750—800 граммаар нэмэһэн байна.

В. ШИРДАРМАЕВ.
Мухар-Шэбэр.

...АДХА ТЭЖЭЭЛҺЭЭ—АЯГА ҺҮН

...ые горитой эдеэ... ...аһаа ехэ һүн ...Иигэжэ һаалиша... ...нь зүбтэй. Мал... ...Үнеэд гансал хүб... ...ээ адуулагдажа, ...үлеэгдэжэ бай... ...һү нэмээнэгүй, ...жол байна.

...л ушараа. Хон... ...тоо бүридхэгшэ ...апрель һарада ...байһые тодо... ...түрүүшын арбан ...нер һүн һаагдаа ...ь 48 центнер! ...бүридэ һаалинь ...Арбан хоногой ...нер һүн алдаг... ...э байдал ушар... ...эн үсөөрөө гү— ...шье бэшэ. Мү... ...ээл тугаллажа ...һарада 37 тугал ...хорёод үнеэн ту... ...лохоходо, һү һаа... ...байха. нилээд ...байгаа бшуу.

...тэжээл тушаа дахин хөөрэлдөөн гарана. Хамаг шалтагаанинь энэ. «Һаамхай үнеэдтэ ямар тэжээл үгтэнэб» гээд нүхэр Доржиеваһаа һурахада:

— Нэгэ килограмм талха тарянай зүйл, нэжээд аса үбһэн. Ондоо юуншье үгыл даа. Силос үгэлсэдэг гээшэбди. Мүнөө тэжээл хоморджо, үнеэднай бэлшээридэ гаргагдадаг болоо, — гэнэ.

Фермын үнеэд үдэрэй арбанһаа үдэшын дүрбэн час болотор бэлшээридэ ябуулагдаха гуримтай байба. Теэд үдэһөө үнгэржэ байхада юундэ үнеэд хооһон харшаяа тойролдожо байнаб?! «Тэжээл үгы» гэһэн шалтаг дээрэ үшөө нэгэ шалтаг гарана. Һаамхай үнеэдтэ нэмэри тэжээл багааршье үгтэдэг һаань, хабарай дулаан үдэрнүүдтэ хагданда ханатараа бэлшээгдэхэ ёһотой байгаа. Тиигээд энээнһээ уламжалан үшөө юун үзэгдэнэб? Һая болотор гидролизно аргаар һолоомон эһээгдэдэг байһанаа, тэрэнь мүртэйгөөр бэлэдхэгдэхэеэ болишоо. Миил хэршэгдэһэн һолоомые уһанда худхаад үнеэдтэ уулгадаг, ямаршье эһээбэри хэгдэдэггүй болоһон хадань, эндэхи һаалишад концентрадаа хоолтойгоор малдаа эдюулхэ гэжэ силостэеэ худхалсадаг болоһон байна. Зүгөөр мүнөө һолоомон эһээгдэхэеэ болишонхой. Тэжээлэй хомор сагта энэмнай һайн арга байгаа ха юм. Хабарай сагта хуурай һолоомые мал тэрэ зандань эдихэгүйл. Тэрэниие дэбтээгээд, концентрат холижо эһээгээд үгөө хада аша туһань һураггүй дээшээ байха һэн.

Мүн тус колхозой Барханай фермэдэ юһэн һаалишад хүдэлдэг. Үбэлдөө үнеэдынь гурба дахин һаагдадаг байһанаа, тэжээлэй хомордоходо хоёртоо оронхой. Тугалнуудай олоороо түрэжэ, һаагдаха үнеэдэй олон болоожо байһан сагта һаамхай үнеэдые тэжээлээр дутаажа байхань гайхалтай. Үбһэн үгы. Үнеэдтэ үгтэдэг концентрадынь хуурайгаар адхагдана.

— Ядахадаа силосшьегүй юм гүт?—гээд һаалишадһаа асуухада:

— Хонхинодо ехэ силос бии гэлсэгшэ. Тэндэһээ асарагдаха аад, хэншье зөөнэгүй, — гээд ахалагша һаалишан Б. Батуева хэлэнэ. Үнеэдтэ үгтэхэ тэжээл бүрил аргагүй шухаг, хаанаһаашье ехээр олдохоёо болёод байгаа юм байна гээд һанахадашни, харин Баргажан голой урда бэедэ колхозой нилээд ехэ силос уһанай саана байна хэбэртэй. Колхозой правлени голой хаагдахаһаа урид тэрэниие фермэ дээрэ зөөлгэхэ хэмжээ абаагүй. Мүнөө болоходо уһа саһан гэдэжэ, гол горхон хайлажа, харгы зам хаагдашанхай. Иимэл байдал тохёолдоо, тиигээд һү һаали эндэ баһал доошолжо захалаа. Энээниие иимэ жэшээнүүд гэршэлнэ. Һаалишан Цыпилма Даржаева март һарын һүүлээр 16 үнеэнһээ үдэртөө 80 килограмм һү һаадаг байбал, апрель һарын хуушаар 50—60 килограмм һү һаадаг болоо. Санжадма Очирова 15 үнеэнһээ 60—62 килограмм һаадаг аад, мүнөө 17 үнеэ һаана. Хоёр үнеэдэйнгээ тугаллаашье һаань, урдань һаадаг һүнэйнгөө зэргые һаанагүй. Һаалишан Мария Гомбоева 19 үнеэ һаадаг, теэд урдынхиһаа хорёод килограммаар бага һү һаадаг болонхой. Һаамхай үнеэд муугаар эдеэлүүлэгдэдэг болоожо, һү һаали хараа байса доошолно ха юм.

Хөөрэлдэхэдэ ондоошье дутагдалнууд элирнэ. Колхозой зоотехник нүхэр Р. Ешонов хэлэхэдээ, артелиин дүрбэн гүүртэдэ ажаллаха тугалшад олдоногүй гэбэ. Тиигээд юун үзэгдэнэб? Һаалишадта 22 үнеэн даалгагдана. Тэдэнэйнь тугалнууд түрэһэн үдэрһөө амяарлагдажа, тусгаар хүнүүдтэ даалгагдахын орондо, һаалишадынь һара шахуу өөһэдөө харууһалалсаха баатай болоно. Һаалишадай үнеэдээ һаажа, харууһалжа байхада, хажуудань үшөө нарай тугалнууд байлсахадаа, ехэхэн һаад ушаруулна ха юм. Мүнөө заримашуул хори гаран үнеэдээ һаажа, мүн эдеэлүүлжэ байгаад, арба гаран нарай тугалтай тухашардаг. Тэдэнээ эхынь һүн дээрэ байлгана. Тус тустань эдеэлүүлнэ. Иигэжэ хоёр харюусалга даадаг хүнүүд алишье тээшээ хүшэ хүрэнэгүй гээшэ. Тиигээд лэ:

— Маанадай ажал хоолойсоо... Заримдаа һү ехээршье һааха гэдэг бодолнай һалашадаг, — гээд эндэхид хэлсэнэ.

Ахалагша һаалишан Бальжима Раднаевна Батуевагай хэдэг хүдэлмэриие харахада даншье һаа диилдэшэгүй. Бүхы һаалишадтаяа адлихан ажалтай аад, фермынгээ тоо бүридхэлые хэлсэжэ байдаг. Ондоо тээгүүр ябахада энэ уялга техник-үрэжүүлэгшэдэ даалгагдана. Эндэ тиимэ арга байдаггүй ха гү гэжэ бодомоор.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай хэжэ байһан ажалые Баргажанай аймагай бусад ажахынуудтай жэшэхэдэ, үшөөл һанаһанда хүрэгдэнэгүй гэлтэй. Яахадааб? Үнгэрһэн жэлдэ энэ колхозой оройдоол 5 һаалишад үнеэн бүриин 1400 килограммһаа дээшэ һү һаажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гаралсаһан байна. Аймаг дотороо эгээл үсөөн һаалишадынь мүрысөөндэ шалгараа. Энээнһээ харахада, түрүүшүүлые олошоруулхын түлөө хүдэлмэри дутамаг ябуулагдана. Хэрбээ артелиин түрүү һаалишад Дашима Будаева, Санжадма Баянаева гэгшэд шэнгеэр үнеэн бүриһөө 1500—2000 килограмм һү һаадаг һаалишад олошороо һаа, тус колхоз аймаг дотороо шалгарха һэн. Тиихэдэ һүн ехээр һаагдажа, энэ һалбаринь олзотойгоор эрхилэгдэхэ байгаа. Гансахан нёдондоной түн дээрэһээ харахада, һү һаалгаһаа ажахыда хамта 45 мянган түхэригэй гарза ушарһан байна. Һаалишадай хүдэлмэри хүндэ, түрүү арганууд хэрэглэгдэнэгүй, ниитын малда тэжээл багаар бэлэдхэгдэнэ — эдэ шалтагаанууд һаагдаһан һүнэй өөрынь үнэ сэнгые центнерэй хори гаран түхэригтэ хүргэнэ. Центнер һүн худалдаанайхиһаа 4—5 түхэриг дээгүүр сэнтэйгээр үйлэдбэрилэгдэжэ байхадаа, хайшан гээд һү һаалинь олзо доходтой байхаб! Энээн тухай колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй бодохоор саг болоо.

Т. ГАРМАЕВ
манай тусхай корр.

ПАРТИИН РАЙКОМОЙ ҮДЭР БҮРИИН ХЭРЭГ

Энэ аймагай эзэлжэ байhан газар дайда республикымнай бусад аймагуудайхида орходоо үлүү ехэшье бэшэ юм. Дүрбэн совхозынь дунда зэргээр 17-гоод мянган гектар эдлүүрнин газартай, 11 мянган гектар тарялантай. Тинхэдэ дүрбэн колхоздонь дунда зэргээр 400-гаад гектар тарялангай газар бии. Гэбэшье Кабанскын аймаг гахайн ба шубуунай мяха үйлэдбэрилгөөр республика дотороо түрүү hууринуудай нэгые эзэлнэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ Кабанскын совхоз гүрэндөө 12 мянган центнер шубуунай мяха тушаажа, 180 мянган түхэригэй сэбэр олзо доход оруулаа юм.

Кабанскын аймагай хүдөө ажахы өнсо илгаатай: эндэ 1964 онhоо эхилээд ажахы бүхэн ямар нэгэ гол hалбаря хүгжөөн мэргэжэнэ. Жэшээнь, Кабанскын совхоз шубуунай мяха үйлэдбэрилнэ. Шергинскэ ба Ойморой совхозууд гахайн мяха абалгаар мэргэжэнхэй. Тинхэдэ hү, тоhо абалга — Байгалай совхозой гол hалбари болонхой.

Аймагай хүдөө ажахын гол hалбаринуудые хүгжөөхэ зорилгоор бүхыдөө районно партийна организаци, коммунистнууд эмхидхэлэй, ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулаа. «Кабанскын аймагай хүдөө ажахын гол hалбаринуудые саашань хүгжөөн мэргэжүүлхэ тухай» партиин Буряадай обкомой бюрогой тусхай тогтоолой абтахаhаа хойшо энэ хүдэлмэри илангаяа эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Тус аймаг гансашье хүдөө ажахынгаа талаар онсо илгарна бэшэ. Эндэ нютагай промышленность бата hуури эзэлнэ. Клюевскэ леспромхозой болон бусад предприятинуудай бүтээн гаргадаг зүйлнүүд Казахстанай, Алтайн, Яхадай болон Эхэ оронойнгоо бусад хизаар, республиканууудай барилгануудта абаашагдахаhаа гадна, Монголой Арадай Республикада, Афганистанда ба бусадшье хари гүрэнүүдтэ эльгээгдэнэ.

Мүнөө районно партийна организаци аймагайнгаа промышленна предприятинуудые түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха хэрэгтэ үдэр бүрнин анхарал хандуулжа, бүхы хүдэлмэреэ энэ асуудалые шиидхэлгэдэ зорюулна.

1. АЖАХЫН ШЭНЭ РЕФОРМО БА ПРОМЫШЛЕННА ТАhАГ

Райкомой промышленно-транспортна таhагые даагша Василий Александрович Кулевой кабинет соо телефоной хонхо таhалгаряагүй жэнгирнэ. Намда хашартай шэнги. Теэд Василий Александрович трубкаяа дары абана.

— А, загаhанай завод гү?.. Юун болооб... Харин тиимэ. Хүлеэжэ байгаарай, би энэ гэhээр хонходохоб... Баяртай.

— Гурбан зуугаад центнер hая хүргэгдэhэн загаhан наймаанда үгтэхөөр бэлдэгдэhэн аад, наймаа эрхилдэг хүнүүдhээ боложо, мүнөө болотор заводой хашааhаа гаргагдаагүй байhаар,— гэжэ Кулев намда хэлэнэ.

Тэрэнэй наймаашадта хонходожо байхада, үүдэ тоншожо, зүбшэл абаhанайнгаа удаа нэгэ хүн орожо ерэнэ. Мэгдүүтэйгээр ярина.

— Би удаан болохогүйб... нэгэл асуудал зүбшэн хэлсэхэ гээ hэм.

— Тиимэ яаралтайгаар шиидхэгдэхэ ямар асуудал байгааб?

— Апрелиин хорин табан багаар модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй аймагай зүблөө зарлаха хүсэлэнтэйбди. Энэл даа, зүбшэхэ асуудални. Ой хамгаалгада сэхэ хабаатай хүнүүдые урижа, хабарай үедэ гал түймэрэй гайда орохогүйн тула ямар хэмжээ абахаяа хэлсэн баталха зорилготойбди,— гэжэ аймагай модоной ажахын директор хэлэжэ, хэдые урихаяа тоолоно.

— Зүб лэ шиидхэбэри. Тинхэдэ энэ зүблөөндэ ангуушадые хабаадуулхаяа бү мартагты, тэдэнээнай ойдо сэхэл хабаатай хүнүүд гээшэ,— гэжэ Кулев заабари үгэнэ...

Иимэ асуудалнуудые шиидхэжэ hуухыень харахадаа, даб гэhээр райкомой таhагые даагша, партийна хүдэлмэрилэгшэ бэшэ, харин захиргаша гү, али ямар нэгэн ажахын хүтэлбэрилэгшэ гэжэ hанамаар. Тингэбэшье түргэн түүхэй гэhэн хошон үгые hаная, бү яарая.

Партийна хүдэлмэрилэгшэ ямар байха ёhотойб? Хүдэлмэринь түхэл маяг, онсо илгаа манай үе сагта, мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ хэр зэргэ таарууб? Эдэ асуудалнуудта харюусахын тула дахин нүхэр Кулевой кабинедтэ бусая.

Хүнүүд элдэбын асуудалаар партиин райкомдо ерэдэг. Теэд заримдаа тэдэ асуудалнууд райкомой хабаадалгагүйгөөр шиидхэгдэхэ аад, партийна хүдэлмэрилэгшэдэй сагые миин лэ «эдинэ». Загаhанай заводой дирекциин дээрэ дурсагдаhан хандалга мүн нүхэр Кулевой хабаадалгагүйгөөр шиидхэгдэхэ hэн. Теэд райкомой таhагые даагша энэ ушарай «үндэhэ рууань» хаража, заводой хүтэлбэрилэгшэдэй ябуулдаг эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэр зэргэ табигданхай байhаарнь hонирхобо. Үнэхөөрөөшье, даб гэhээр райкомдо жэжэ божо асуудалнуудаар хандаха гээшэ юуштэйб? Шадабаряар бага хадаа тингэнэ бэшэ гү? Али өөhэдөө наймаанай захиргаантай үгэеэ ойлголсохоёо түбэгшөөнэ гү?

Партиин Кабанскын райкомонхид партийна эхин организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэриин хэр зэргэ байhые байра дээрэнь ошожо hонирходог, байра дээрэнь туhаламжа хүргэдэг заншалтай. Райкомой таhагые даагша, инструктор болон бусад хүдэлмэрилэгшэд хүдөөгөөр саг үргэлжэ ябана. Тиимэhээ тэдэнэр хаана ямар байдал тохёолдонхойб, хаана дары туhаламжа хэрэгтэйб гэжэ hайн мэдэдэг.

Мүнөө партиин райком аймагайнгаа промышленна предприятинуудые түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулхые бэлдэнэ. Экономикын талаар энэ гүнзэгы удхатай хэмжээ ябуулгада бэлэдхэл эхилhээр үнинэй. Нёдондо жэлэй эсэс багта тус асуудалаар партийна организацинуудай секретарьнартай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй, экономистнуудтай тусхай семинар үнгэргэгдөө hэн. Энэ семинар дээрэ аймагай промышленна предприятинуудай арга боломжонууд ба зорилгонууд тухай тусхай элидхэл партиин райкомой секретарь С. Н. Булдаев хээ юм. Семинарта сугларгшадта Улаан-Үдын «Электромашина» заводой главна экономист өөрынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэжэ үгөө бэлэй.

Удангүй райкомдо промышленна предприятинуудай шэнэ реформодо оролгын тодорхой түсэб табигдажа, тэрэнэй удха ойлгуулха эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр бэелүүлэгдэhэн байна. Энэ хүдэлмэридэ партиин райкомой гэшүүд эдэбхитэйгээр хабаадуулагдаа юм. Жэшээлхэдэ, тэндэхи Тимлюгэй цементнэ заводой директор В. Н. Струневич, Байгалай модо болбосоруулгын баазын директор Д. Д. Серебренников болон бусад олон предприятинуудта ябажа, лекцинүүдые уншаhан, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн байна.

Райкомой гэшүүдэй, партийна эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар, тэдэнэй туhаламжаар промышленна предприяти бүхэндэ ажал хүдэлмэриин шэнэ эрхэ байдалда тааруу материальна урмашуулгын фонд бии болгогдонхой. Энэ фондын ехэ багань ажахы бүхэнэй үрэ дүнгhөө гол түлэб дүүлдыдана.

Ингэжэ ажахын шэнэ реформодо оролгын асуудал райкомой харааhаа гаранагүй. Тиин hаяхана, февралиин hүүлшын үдэрнүүдтэ, тус асуудалаар райкомой бюро дээрэ Клюевскэ леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд тоосоо юм.

Партиин райком энэ леспромхозой хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоое миин лэ шагнажа үзэхэеэ hанаагүй. Юун бэ гэхэдэ, тус леспромхоз hая бии болгогдоhон (лесозаводой hуури дээрэ), тиимэhээ эндэ үшөө шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Жэшээлхэдэ, хүдэлмэришэд дутана, бии байhан механизмууд хүсэд ашаглагданагүй.

Бюро дээрэ леспромхозой партийна организаци (секретаринь нүхэр П. Ф. Дубошин) хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын, ойлгууламжын хүдэлмэри hулаар ябуулна гэжэ элирүүлэгдээ юм. Бүхы дутуу дунданууддайнь элирүүлэгдэhэнэй удаа бюро дээрэ туhаламжын тодорхой хэмжээн хараалагдаа. Жэшээлхэдэ, Доодо складта, Таёжный гэжэ участогта мэргэжэлтэдые эльгээхээр шиидхэгдэhэн байна.

Бюрогой тогтоолоор апрелиин дүрбэндэ Клюевскэ леспромхозой коммунистнуудай нэмэл суглаан үнгэргэгдөө юм. Энэ суглаанда райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Титов, промышленна таhагые даагша В. А. Кулев гэгшэд хабаадалсажа, хүдэлмэришэдтэй сэхэ руунь хөөрэлдэhэн байха.

Мүнөө Клюевскэ леспромхоздо hайнаар хүдэлмэрилхэ бүхы арга боломжо бии. Доодо складтахи хүндэ хүдэлмэри хүсэд оньhожоруулагданхай. Клюевскэ тосхондо столово нээгдэнхэй. Таёжная тосхондо «Хамар Дабаан» гэжэ гостиница ашаглалгада үгтөө. Мүн леспромхозой түб дээрэ шэнэ магазин нээгдээ, тэндэнь эдеэ хоолой зүйлнүүд яhала бии.

Энэ жэлэй хоёрдохи хахадта түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда Тимлюгэй шифернэ заводой, Байгалай модо болбосоруулгын баазын, Посольскын загаhанай заводой, Каменскын автотранспортна предприятиин коллективүүд ороохоор бэлэн болонхой.

Энэ бэшэгэй эхиндэ «партийна хүдэлмэрилэгшэ администратор болошоногүй аа гү?» гэhэн асуудал табяа hэмди.

— Хэрбээ партийна хүдэлмэрилэгшэ бүхы асуудалнуудта өөрөө харюу үгэхэеэ, шиидхэхэеэ оролдожо зобоо хадаа одоол администратор болохо байна. Эдэ асуудалнууд ямар ушарhаа гаранаб, хаанаhаа эхитэй байнаб — эдэ бүгэдые партийна хүдэлмэрилэгшэ hайнаар мэдэжэ абаха, тобшолол хэхэ шадабаритай байха ёhотой,— гэжэ Василий Александрович Кулев хэлэнэ.

Партиин райкомой хүдэлмэрилэгшэд партийна организацинуудта ошоходоо, ажал хэрэгүүдээрнь тодорхойгоор hонирхоно, туhална. hаяхан бидэнэр райкомой нэгэдэхи секретарь Василий Иннокентьевич Титовтой Тимлюгэй шифернэ заводто ошоо hэмди.

Нүхэр Титов заводой парткомдо орожо, үйлэдбэриин хэрэгүүдээр hонирхохо зуураа, залуу хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэр зэргэ ябанаб гэжэ hонирхоо. Нүхэр Титов парткомой секретарь нүхэр Фомин хоёр эдэ үдэрнүүдтэ залуушуулай hуралсал тухай асуудал хаража үзэхөөр коммунистнуудай нэмэл суглаа зарлахаар шиидхэбэд. Суглаан дээрэ элидхэл хэхыень хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын hургуулиин директорые гуйха гэжэ хэлсээд hэн. Тус суглаан апрелиин эхиндэ зарлагдажа, тэндэ ехэ туhатай хөөрэлдөөн болоhон.

Партиин райком ингэжэ промышленна предприятинуудай хүгжэлтые хиналта доро абан хүдэлмэрилнэ.

К. ИЛЬИН,
манай тусхай корр.

ЭКОНОМИКО ШУДАЛХА КЛУБ № 13

ХОНИН АЖАЛЫЕ ЯАЖА ОЛЗОТОЙ БОЛГОХ[О]

✦ **Хурьган бүхэнине багаhаань hайнаар эдеэлүүлжэ, 10 hаратайдань 45 килограмм шэгнүүртэйболгожо худалдахада ашагтай.**

✦ **hүрэг соо томо эрьенүүдые олон болгобол, hайн шанартай нооhон ехэ абтаха.**

✦ **Эхэ хонидой түрэхэ үедэ тэдэнние үбhэ тэжээлээр гүйсэд хангаха шухала.**

Манай Буряад ороной олонхи колхоз, совхозуудай гол баялиг — хонин hүрэг болоно. Хонидоо олошоруулжа, тэдэнhээ тарган мяха, торголиг нооhо ехээр абажа шадаа hаа, ашаг олзо элбэгээр оруулагдаха, ажахынуудай экономико түргэн бэхижэхэ байна.

Гэхэтэй хамта hүүлэй жэлнүүдтэ олонхи ажахынуудта хонин hүрэгэй тоо толгой мүртэй олошорноогүй, мяха, нооhонойньшье шанар өөдтэй дээшэлнэгүй. Жэшээлхэдэ, 1960 ондо республика доторнай 1.481 мянган хонид бии байгаа hаа, харин нёдондо тэдэнэй тоо 1.381 мянга болошоо. Илангаяа хэр уhаа хойшо хонин hүрэг олоор үсхэбэрилдэг Сэлэнгын, Хоринн, Баргажанай аймагуудта тэдэнь ехээр үсөөрөө. Хэрбээ долоон жэлэй саада тээ Сэлэнгын аймагта 179.9 мянган хонин байгаа hаа, тэдэнь мүнөө 161.8 мянган толгойдо оротороо үсөөрhэн байна. Тэрэшэлэн гүрэндэ худалдагдаhан хонидой шэгнүүршье урдынхиhаа hуларгүй бага болоо. Жэшээнь, 1953 ондо гүрэндэ худалдагдаhан хонидой тус бүриин шэгнүүр 42 килограмм байhан. Харин нёдондо тус тустаа дунда зэргээр оройдоол 32 килограмм шэгнүүртэй хонид тушаагдаа. Нооhониинье баhал ёhоор нэмээгүй.

Энэмнай колхоз, совхозуудай хонишод, мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй hанаата болохоор лэ асуудал байна. Нэн түрүүн, хонидынай юундэ жэжэ болоно, шэгнүүрынь ехээр доошоо ороно, нооhон багаар абтана гээшэб гэжэ бүхы талаhаань наринаар шэнжэлжэ үзэхэ саг ерээ.

Мүн ажахынуудта абтаhан хонинной мяханай өөрынь үнэ сэнгэй баhал дээшэлhые hайн гэхэ аргагүй. 1958 ондо совхозуудта хонинной мяханай центнерэй өөрынь үнэ сэн 36.9 түхэригтэ байгаа hаа, 1966 ондо тэрэнь аяар 73 түхэригтэ хүрөө бшуу. Колхозуудташье хонинной мяханай өөрынь үнэ сэн баhал тиимэрхүүгээр ехэ болоо.

Тэрэшэлэн совхозуудта арбан жэлэй саада тээ хонинной нооhоной центнерэй өөрынь үнэ сэн 232.4 түхэригтэ байбал, 1966 ондо тэрэнь 371 түхэригтэ хүрэтэрөө дээшэлээ. Тинхэдэ колхозуудта энэ үе соо тэрэнь 194,1 түхэригhөө 342,4 түхэригтэ хүрэhэн байна.

Манай Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станциинхид hүүлэй дүрбэн жэлэй туршада нарай хурьгадые hайнаар түлжүүлхэ, эрэ түлгэ, эрьенүүдые зүбөөр бэлшээн таргалуулхада, экономическа талаараа хэр ехэ ашаг үрэтэйб гэжэ научно-үйлэдбэрилгын шэнжэтэй туршалга хэжэ үзөө. Тингэхын тула түрүүн буряад холимол үүлтэрэй эхэ хонидые мяха, ноохо ехээр үгэдэг үүлтэрэй хусануудай үсөөр үрэжүүлээ hэн. Тэдэнhээ гараhан хурьгадые 10 hаратай болоторнь бэлшээхын хажуугаар үдэрэй 155 грамм талха тарианай зүйл, 38 грамм үбhэ, 6 грамм холимол тэжээл, 10 грамм зелёнко гэхэ мэтые нэмэлтэ тэжээл болгон эдюулдэг байгаа. Харин тэдэнhээ томо болоhон эрьенүүдые гол түлэб бэлшээридэ ябуулаа. Арба hаратай хурьгадые, мүн эрьенүүдые июниин тэнгhээ ноябриин тэн болотор адуулаа юм. Тингээд тэдэнние ноябриин хахадhаа хойшо Улаан-Үдын мяханай комбинадта абаашажа үүсэлээд, мяхыень шэгнэжэ, тарган, туранхайень шэнжэлжэ үзөө.

Тэрэнэй дүн эндэ харуулагдана:

Үүлтэрэнь	Үүсэлгэдэhэн хонидой тоо	hаhаниинь (hараар)	тарган, туранхайнь	шэгнүүрынь (кг.)	тус бүриhөөнь гараhан годод мяхан (кг.)	өөхэниинь граммаар	ямар гуримаар эдеэлүүлэгдэhэн байгааб
Ромни-марш үүлтэрэй холимол нэгэдэхи үеын эрье	17	33	дунда	45.9	21.5	352	бэлшээридэ ябаhан
Хойто-Кавказай үүлтэртэ холимол эрье	62	21	дунда	41.3	16.9	214	бэлшээридэ ябаhан
Хойто-Кавказай үүлтэрэй холимол нэгэдэхи үеын эрэ хурьгад	20	10	дундаhаа дээшэ	46.5	18.6	300	бэлшээридэ ябаад, нэмэлтэ тэжээл эдиhэн

Энээн дээрэhээ харахада, нёдондоной 10 hаратай хурьгадые зүбөөр бэлшээжэ, нэмэлтэ тэжээл эдюулээд байхада, хоёр-гурбан жэлтэй шахуу болоhон эрьенүүдhээ шэгнүүрээр ехэ байна ха юм. Оло дахин туршалга хэжэ, хэдэн ондоо үүлтэрэй хонидые үүсэлжэ үзэхэдэ, ромни-марш үүлтэрэй холимог хурьгадай годод мяханиинь Алтайн, Хойто-Кавказай холимол үүлтэрэйхидhээ дээшээ байна.

Мүн дээрэ дурсагдагша хурьгад, эрьенүүдэй ноохо нёдондо июниин 22-то хайшалжа үзөөбди. Тэдэнэй тус бүриhөө 1,07 килограмм ноохо хайшалhанай хойто тээ 116 хоноод тэдэнние үүсэлээ. Энэ үе соо ноохониинь баhал ехээр ургажа, 4,3 сантиметр ута болоод байгаа. Тиимэhээ манай Буряад ороной эрхэ байдалда нарин ута ноохотой хурьгадые июлиин хоёрдохи арбан хоног соо хайшалаад, арба hаратай болгожо гүрэндэ тушаахада таарамжатай гэжэ элишэлэгдээ.

Хурьгадые ингэжэ багаhаань hайнаар харууhалаад, эдеэлүүлээд, зундаа июлиин 1-hээ ноябриин 15 болотор (138 хоногто) оролдосотойгоор бэлшээгээд, үшөө нэмэлтэ тэжээл эдюулэлсээд байхада, тэдэнэр дундаhаа дээшэ шадалтай, тарган болэжо, тус бүриhөөнь (амидын шэгнүүрээр) 43,8 түхэриг оруулагдана. Тэрэ тоодо ноохонhоонь 4 түхэриг 92 мүнгэн абтана. Тиихэдэ тэдэ хурьгадые 138 үдэр соо харууhалха, бэлшээн шахахын тулада тус бүридэнь 4 түхэриг 39 мүнгэнэн зөөри гаргашалагдаа. Нэгээд ерэхэдээ тус тустаа 42.9—46.5 шэгнүүртэй тарган хурьгадай толгой бүриhөө 40—44 түхэриг хүрэтэр сэбэр ашаг олзо ороно. Хэрбээ тэдэнние дундаhаа доошо шадалтай, туранхайгаар худалдабал, ашаг олзонь hуларгүй бага байха.

Харин Хойто-Кавказай холимол үүлтэрэй жэл юhэ hаратай болоhон эрьенүүдые бэлшээриин үедэ (155 хоногто) адуулаад, дунда шадалтай болгожо тушаахада иимэ олзо оруулагдана: эрье бүхэнhөө 3,4 килограмм гэхэ гү, али 18 түхэригэй ноохон абтана, мүн тэдэ эрьенүүд (амидын шэгнүүрээр) тус бүридөө 41,8 килограмм татана гэхэ гү, али мяханиинь 27,7 түхэригтэ болоҗо, эрье бүхэнэй сэн 46.3 түхэригтэ хүрөө. Тэдэнние хоёр жэл шахуу харууhалха, эдеэлүүлхын тула тус бүридэнь 7 түхэриг 30 мүнгэн гаргашалагдаа. Тингэжэ эрье бүхэнhөө 39,9 түхэригэй сэбэр ашаг олзо абтаhан болоно.

Ромни-марш үүлтэрэй холымог эрьенүүд 2 жэл 9 hаратайдаа толгой бүриин 4.2 килограмм ноохо (тэрэнэйнь сэн 23.7 түхэригтэ) үгэнэ, амидынь шэгнүүр 45,9 килограмм гэхэ гү, али 30 түхэригтэ болоно. Тингэжэ энэ үүлтэрэй эрье бүхэн 54.3 түхэриг сэнтэй байна. Тэдэнэй харууhа, тэжээлдэ хамта 7 түхэриг 30 мүнгэн гаргашалагдана гэхэ гү, али эрье бүхэнhөө 47.3 түхэригэй сэбэр олзо абтана гээшэ.

Тингэжэ haaар гурбан ондоо янзын хонидые гүрэндэ худалдаад байхада, 10 hаратай хурьгад хоёр-гурбан жэлтэй шахуу болоhон эрьенүүдhээ нэгэ зааха багашаг ашаг олзо үгөөшье hаа, мяханайнь шанар нүгөөдүүлhээ дээшээ байна. Станциин ахалагша лаборантка З. Батомункуевагай шэнжэлгэ хэhэнэй ёhоор харахада, жэл 9 hаратай болоhон дундуур шадалтай эрьеын мяханда 68,3 процент шүүhэн, 14 процент өөхэ тоhон, 14 процент протеин байгаа. Тэрэнэйнь калорийность — 2195 к/кал. болоо. Харин арба hаратай хурьгадай мяханда 63.5 процентнь шүүhэн, 17 процентнь өөхэ тоhон, 17.4 процентнь протеин гэхэ гү, али калорийность — 2637 к/кал. байгаа. Энэ яахадаа тиимэ байгааб гэхэдэ, **нэгэдэхеэр,** арба hаратай болотороо хурьгад нэмэлтэ үбhэ тэжээл эдижэ ябаа; **хоёрдохёор,** нүгөөдүүлhээ тарган байна; **гурбадахяар,** заhагдаагүй хуса зандаа ябаа бшуу. Сибириин мал ажалай научно-шэнжэлэлгын институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ В. Н. Коротковой шэнжэлжэ, үзэхэдэ, заhагдаагүй хурьган хусануудые зундаа бэлшээн таргалуулжа, шэгнүүрыень 1 килограмаар нэмээхын тула 7,23 тэжээлэй единицэ гарадаг гэхэ гү, али заhагдаhан эрьенүүдэйхиhээ 6 процентээр бага үбhэ тэжээл гаргагдадаг байна.

Саашань хонидой ноохоной шанар, илангаяа бүхэ байлгань баhал наhа наhаараа илгаатай байдаг. Манай туршалгын станциин научна хүдэлмэрилэгшэ Е. Н. Малханова-гай шэнжэлжэ үзэ[...] нуудай ноохоной бү[...] 80 процент болон[...] нидой ноохоной бү[...] центдэ хүрэнэ. Ил[...] нидой, хурьган ху[...] түлгэнүүдэй ноохо[...] hан байдаг. Энэ я[...] гэхэдэ, үбэлэй саг[...] нууд, түлгэнүүд ёh[...] дэнэгүй. Эхэ хонид[...] болон минеральна [...] дажа, мүн хурьга [...] рой унжагайрдаг [...] ноохониинь муудан[...] хада үбhэ тэжээлэ[...] ра байдалаар мүү [...] хынуудай эхэ хони[...] үбэл хурьгалуулдаг [...] хойшо гүрэндэ мү[...] hон тушаагдана гэ[...] хэдэ, эрдэм наукы[...] ной ёhоор, түрэхэ, [...] hан хонидой арhан [...] талаараа ехээр ху[...] нойншье ургаса му[...] Илангаяа hая түр[...] хүүлжэ байhан [...] эдеэлүүлэгдэхэдээ [...] нараа ехээр гэнэ ха [...] саашадаа хонин hүр[...] дэhөөр. зүбөөр уд[...] гоо эрьенүүдые, ту[...] дые олон болгохо [...] байбал, мүү шанар[...] болошоhон ноохон [...] ехээр орохоёо бол[...] Теэд хэрбээ 1958 [...] кын колхозуудта хо[...] процентнь томо эр[...] мүнөө тэдэнь орой[...] центнь болоно.

Эдэ бүгэдэhээ [...] хэхэб гэхэдэ, нэ[...] дые эхэhээнь hал[...] 10 hаратай болото[...] тэжээл hайсэ [...] наар бэлшээн тарга[...] Энээнэй ашаар хон[...] хан ехээр абтаха. [...] арба hаратайдань 3[...] шэгнүүр гэйгээр, [...] гүрэндэ худалдаха[...] талаараашье ашаг[...] рэнhээ бага шэгнү[...] хонидые худалдаха[...] на. **Хоёрдохёор,** [...] шадалтай, туранха[...] нүүдые үүсэлхэдэ, [...] нар, арhаниинь гү[...] тын эрилтэдэ хүр[...] шье бага байха бо[...] **хяар,** эрьенүүдые [...] тэдэндэ бага зэрг[...] эдюулээд, зүбөөр [...] болгоходо ноохон [...]

Тиимэhээ колхо[...] hүрэг соо эрье, ту[...] дые олон болгохо, [...] тоо толгойе бодо[...] рилан тэнсүүлжэ [...]

Д. [...]
Буряадай [...] туршалгын ста[...] үсхэбэри[...]

[...] СССР-эй [...] академи[...] отделени[...] филиалай научна [...]

Ленинэй орденто Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй хүдэлмэришэд ажалаа оньhожоруулан, амжалтануудые түйлана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнээр тодхогдоhон конвейерээр хэбүүдые шудхадаг В. Азаров ажалдаа.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Ахын аймаг[...]

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛБЭ

Үнгэрhэн үбэлжэлгын үедэ hү haалгаяа доошолуулангүй, кварталайнгаа түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ «Улаан Аха» колхозой малшад, haалишад зарим тэды амжалтатай байна. Жэшээлхэдэ, haалишад С. Гармаева, Я. Ошорова, h-С. Дугарова гэгшэдэй харууhалжа байhан үнеэд эртэ тугаллажа, үбэлэй үедэ hү haалгаяа дээшэлүүлхэ аргатай байгаа. Энээнэй ашаар дурсагдагша колхоз нэгэдэхи кварталда 137 центнер hү[...] галдажа, түсэбөө [...] гээ.

ШЭБХЭ ТА[...]

Ленинэй нэра[...] хид нуга сабшал[...] жүүлгэ тарааха [...] тээнhээ ябуулжа [...] дэхи малшад ила[...] дай хабарай амар[...] мэ, отарануудай х[...] hаа нилээд ехэ [...] сабшалан дээрэ [...]

Д. [...]

Совет засагай 50 жэлэй нэрэмжэтэ

ХҮНДЭТЭ НЭРЭДЭЭ ХҮРЭХӨӨ[...]

«Совет засагай 50 жэлэй нэрэмжэтэ, коммунис ажалай фермэ»... Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хоёрдохи отделениин haалиин фермэдэ дүтэ ошоhон хүн улаан бүд дээрэ аржытар бэшэгдэhэн иимэ гаршаг заатагүй обёорхол байха.

— Коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhөөр арбан жэл болохомнай. Үнгэрhэн ойн баярай жэлдэ фермымнай haалишад, малшад хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнhөө оролдон ажаллажа, түсэб, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ hэн. hайндэрэй урда тээ «Совет засагай 50 жэлэй нэрэмжэтэ фермэ» гэhэн нэрэ манай коллективтэ партиин Зэдын райком, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет олгоhон юм,— гэжэ фермые даагша, КПСС-эй гэшүүн Доржо Шариевич Цыренов омогорхон хөөрэнэ.

Омогорхохоньшье ёhотой. Эндэ эбтэй эетэй коллектив ажалладаг. 3 haалишадынь партиин гэшүүд, гурбаниинь — комсомолшууд. Фермэдэнь 200 үнеэн бии юм.

Үнгэрhэн ойн баярай жэлдэ фермын үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 1600 килограмм hүн haагдаа гэхэ гү, али бүхы дээрээ 3230 центнер hүн абтаhан байха юм. haалишадай дундаhаа залуушуул Мария Жигжитова, Валентина Буянтуева, Нина Гармаева гэгшэд ажалдаа оролдосотой hайнаар хандажа, бултанhаа үлүү hайн дүн түйлаhан байна. Тэдэнэй нэрэ нэгэнтэ бэшэ колхозой, мүн аймагай Хүндэлэлэй самбарта гаргагдаhан байха.

Фермын коллектив энэ жэлдэшье эршэмтэй hайнаар ажаллажа байhаар. Үнгэрhэн жэлэйнгээ ажалай дүнгүүдые сэгсэлжэ, шэнэ жэлдэ бүхыдөө 3780 центнер hү абаха зорилго урдаа табиhан байна. Энэнь нёдондонойхиhоо 550 центнерээр ехэ болоно. Энэ фермынхид абаhан социалис уялганууда жэлэй эхинhээ амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, энэ жэлэй нэгэдэхи кварталда 590 центнер hү абаха түсэбтэй байбал, тэрэнээ 40 центнерээр үлүүлээ. Фермын haалишадай дундаhаа Мария Жигжитова эрхимлэжэ ябаhаар. Жэлэй түрүүшын гурбан hара соо тэрэ үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 414 килограмм hү абажа, аймагай түрүү haалишадай зэргэдэ оролсоhонойнгоо түлөө кварталай дүнгөөр шанда хүртэhэн байха юм. Галина Буянтуева үнгэрhэн кварталда мүн лэ hайнаар ажаллаа.

Эндэ haалишан, Коммунис партиин гэшүүн Елена Куликова тухай онсо тогтомоор. Энэ нүхэр үнгэрhэн жэлдэ Татарай АССР-hээ Борьёогой уужам талада ажаhуухаа, ажаллахаяа ерэhэн байгаа. Ерэмсээрээ haалишан болохо хүсэлтэй байhанаа колхозой правленидэ мэдүүлээ. Тэрэ гэhээр 20 үнеэ даажа абаад, хуушанай haалишадhаа дутуугүй hайнаар хүдэлжэ байна. Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр Елена Куликова фермэ соогоо гурбадахи hуурида гараа.

Фермын малшад, haалишад малай үбэлжэлгые гарза багатайгаар үнгэргэжэ байна. Мүнөө 110-аад тугал абтаад түлжүүлэгдэнэ. Тугаллаха үнеэд үшөө олон.

Фермынхидэй ажал хүдэлмэритэй танилсаад байхада, «хайшан гэжэ хүдэлхэдөө иимэ амжалта түйлана гээшэб?» гэhэн асуудал гарана.

— haалишадай оролдолго энэ хэрэгтэ аргагүй ехэ. «Үнеэнэй hүн гансашье хэлэн дээрэнь бэшэ, мүн haалишад, малшадай гарта» гэжэ тон зүбөөр хэлсэдэг,— гээд, фермые даагша Доржо Шариевич хэлэнэ.

Энэньшье зүб. Малшадай ажалдаа оролдосотой hайнаар хандаагүй hаа, хэдышье hайн гэжээлтэй байhан үнеэдhээ биратай hүн абтахагүй ха юм. Энэ фермэдэ эбтэй эетэй малшадай коллектив ажаллана гэжэ дээрэ хэлэгдээ hэн. Малшад, haалишад үнеэдэйнгээ харууhалга, эдеэлүүлгэ таатай hайнаар эмхидхэнэ. Үбэлэй үедэ үнеэндэ үдэр бүри 20 килограмм силос, 2 килограмм хүрэтэр таряа талханай зүйл (haагдаhан hүнэйнь хэмжээгээр) үгэдэг байhан юм. Гидролизно аргаар бүйлүүлагдаhан hолоомон үнеэдэй дуран соонь үгтэдэг. Бэлшээри зүбөөр хэрэглэхын тула ехээр оролдодог, үнеэдынь бүлеэн уhаар уhалагдадаг байна.

— Мартын 15-hаа үнеэдээ үдэртөө гурба дахин haадаг болообди. Тиимэhээ hү haалимнай нилээд дээшэлээ. Бэлдэгдэhэн силосой майн хахад болотор хүрэхэ. Апрель соо hү haаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ шадаабди,— гээд нүхэр Цыренов хөөрэнэ.

Апрелиин 12. Энэ үдэр фермын малшадай суглаан боложо, түрүүшын кварталай дүнгүүд сэгсэлогдоhон, хоёрдохи кварталда бэелүүлхэ зорилгонуудаа зүбшэhэн байгаа. Апрель — июнь hарануудта hү haалгаяа нэгэдэхи кварталайхиhаа хоёр дахин дээшэлүүлхэ зорилго haалишад урдаа табяад, аймагайнгаа бүхы колхоз, совхозуудай haалишадта нэмэл бэшэгтэйгээр хандаhан байна. Тэрэ хандалгань «Зэдын үнэн» газетэдэ толилогдоод, hү haалгаяа эрид дээшэлүүлхэ зорилготой мүрысөөндэ аймагай ажахынуудай олон haалишад оролсоод, шармайн ажаллажа байнхай.

haалишадай дунда hайнаар эмхидхэгдэhэн социалис мүрысөөн тэдэнэй ажалай амжалтада ехэ нүлөөтэй гэжэ онсо тэмдэглэмээр. haалишан бүхэн хоорондоо мүрысэдэг. Мүн энэ фермынхид ондоо фермын коллективтэй мүрысэнэ. Мүрысөөнэй дүнгүүд арба арбан хоногтоо гаргагдажа, бүхы haалишадта дуулгагдадаг, улаан буланай ханада үлгэгдэдэг байна. Нэгэдэхи кварталай дүнгөөр фермэ соогоо түрүүлжэ гараhан Мария Жигжитовагай ракетээр, хоёрдохи hуури эзэлhэн Галина Буянтуевагай самолёдоор ниидэжэ ябаhан зураг бии. Тинхэдэ бултанhаа гээгдэhэн haалишад Д. Вампилова, Г-Х. Ванжилова гэгшэд «hанаа амархан», ябагаар алхалалдажа ябаха юм. Фермын haалишадай хэнииинь ямараар хүдэлнэб гэжэ энэ плакат хараhан хүн бүхэн гансата ойлгохо.

Энэ фермэдэ hайнаар түхеэрэгдэhэн улаан булан бии юм. Тэрэнь малшадай сүлөөтэй сагаа культурнаар амаржа үнгэргэхэ ёhотой гуламтань болонхой. Тэндэнь радиоприёмник бии. Шэнэ газетэ болон журналнууд үдэр бүри асарагдажа байдаг. Мүн нүүдэл библиотекэ эмхидхэгдэнхэй. Малшад улаан булангаа сугларжа, ажал тухайгаа хөөрэлдэдэг, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлдог, агитаторнуудай хөөрэлдөөнүүдые шагнадаг юм. Колхозой отделениин партийна эхин организациин секретарь нүхэр Сагалеев Ц., зоотехник нүхэр Санжиева В. гэгшэд малшадай үдэр бүри хүлеэдэг агитаторнууд юм.

Малшадай ажаhуудалай эрилтэнүүдые hайнаар хангахын түлөө колхозой правлени, партийна комитет анхаралаа ехээр табидаг. Энэ фермэ отделениин түбhөө хахад километрэй за[...] Хэды тиимэшье hаа[...] рэнь бани баригдан[...] haалишад ажалай[...] үдэр бүри банида [...] угааха аргатай боло[...]

«Фермын коллек[...] hуралсалай угай б[...] нирхолтой дэбтэр у[...] хадагалагдажа бай[...] дэ «коммунис ажал[...] гэhэн хүндэтэ нэрэ [...] лоhон үдэрhөө эхил[...] хэгдэhэн байгаа. [...] фермынхидэй ажа[...] hонин болоноб, дэл[...] най Совет орон до[...] гаа hонинууд тухай [...] бэшэгдэжэ байдаг. [...] үдэр ямар асууда[...] үнгэргөөб гэжэ ба[...] Угай бэшэгэй түр[...] дүүргэгдээд, хоёрд[...] эхилээ.

Теэд... Эндэ [...] бии. Октябриин [...] дарта ойн баярай [...] бэшэг соо нэгэшье [...] дээгүй байшоо.

— Ямар шалт[...] гээд, фермые даа[...] да:

— Шалтагаанш[...] Улаан-Үдэhөө «Бай[...] лайхид ерээд, дэбтэр[...] hонирхон уншаhан [...] зарим баримтануудын[...] толилхомнай гэжэ [...] Теэд жэл үлүүтэй [...] лилоо» юм даа,— гэ[...] hэн.

«Коммунизм» кол[...] хи отделениин haа[...] коллектив хүндэтэ н[...] хөөр хүдэлжэ байна. [...] шанхи ажалдаа бүри [...] түйлаха байhандань [...]

Б. ВАН[...]

СОЦИАЛИС ГҮРЭН БА ГЭР БҮЛЭ

засагай түрүүшын ажалша хүнэй гэр хүдэлмэришэн-та гүрэнэй гол анха дуулагдаа. Пролетар гэр бүлын жар дал хэгдээ ха юм.

республикые блокадаар хашажа. дутаажа дара- hэдэhэн империалист- гражадан дай- хүндэ үедэшье большевигүүдэй парти экономическа, гу үндэhэ hуурине тула шадагдахэ хэhэн юм.

эхэнүүд, үхибүү- хамгаалха түрүү- бэлдэгдэжэ, бата- Энэмнай совет бэхижүүлхэ, үхи- эрид хороо- бэеын элүү- харуулха хэрэгтэ ехэ Мүн тэрэ үедэ талаар бүридхэлдэ мэдэрхэ, гэр бүлэ тухай хуули гараа hэн. гэр бүлын харил- хуулиин ёhоор гу- гүрэнэй, совет хэрэг болоо бэ

засагай тон түрүү- шын hарануудта ажалша гэр бүлэ бүхэнэй эгээл шухала асуудал — байрын асуудал hайнаар шиндхэгдэжэ эхилhэн юм. Хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай хэдэ миллион бүлэнэр городуудай захын балгааhанууд, хүндынүүдhээ гаража, гүрэнэй мэдэлдэ ороhон байрануудта — капиталистнуудай, наймаашадай, хаанта засагай ноёд hайдай байшангуудта нүүжэ ороо hэн.

Пролетарска революциин дайсад, буржуазна политигууд, социологууд, философууд, публицистнүүд гэр бүлые эбдэгшэд гэhэншүүгээр коммунистнуудые харуулха гэжэ оролдон, бага бэшэ саарhа эрээлhэн байха.

Зөөриин, мүнгэнэй хойноhоо шуналгые, эхэнэрэй нэрэ хүндэ доромжолгые, худалаар хэлэдэг, нюур сахидаг ябадалые үндэhэ болгоhон гэр бүлые марксистнүүд-ленинецүүд буруушаадаг байhаниинь арсалтагүй. Гэбэшье дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй бүхы түүхэ дотор коммунис гурим заршамhаа үндэhэлhэн гэр бүлые эрид шууд бэхижүүлхын түлөө коммунистнуудай ходо тэмсэдэг байhаниинь элитэ.

Энэ асуудалаар Ленинэй баримталдаг байhан хараа бодол олондо мэдээжэ. Коммунистнуудай партиин, Совет гүрэнэй үндэhэ hуури табигша В. И. Ленин мэдээжэ большевичка Инесса Армандда эльгээhэн бэшэгүүд соогоо «сүлөөтэ инаг дуран» гэhэн буржуазна теориие эрид буруушааhан байдаг. Энэ теори үнэнтэ инаг дуранhaa, үхибүүтэй болохоhоо сүлөө байха, адюльтерын (hамуу ябадалай) талаар сүлөө олгохо гэhэн удхатай номнол болоно гэжэ Ленин онсолон заагаа бэлэй. Капитализмын үедэхи инаг дуранhaa, забхай гуримтай, агшан зуурын абьяасые үндэhэ болгодог гэрлэлгэhээ тад ондоогоор, үнэнтэ инаг дурые үндэhэ болгодог граждан ёhоной гэрлэлгэ социалис общество дотор дэлгэрүүлхэ шухала гэhэн эрилтэ Ленин табидаг байгаа.

Эрхим зэргын политическэ ажал ябуулагша, багша Надежда Константиновна Крупская: социалис общество доторхи гэр бүлэ—коммунизмда туhалха эблэл мүн гэжэ бүри хорёод оной үеэр хэлээ бэлэй. Энэнь—үнэн зүб, сэсэн үгэнүүд. Гэр бүлэ дотор лэ ниитын, хубиин хэрэгүүд зохилдон таарадаг шуу.

Ажабайдал урагшаа дабшаhaap. Совет ороной хуули заршам хүгжэнэ, улам тодорхой болгогдоно. Бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулжа hаяхан тунхаглагдаhан «Гэрлэлгэ ба гэр бүлэ тухай» ССР Союзай, союзна республикануудай хуулиин үндэhэн» гэhэн проект СССР-тэхи экономическа, оюун бодолой ажабайдалай бүхы талаараа бүрин түгэс хүгжэжэ байhые харуулна. Гэрлэлгэ, гэр бүлэ тухай орёо асуудалаар тунхаглагдаhан шэнэ хуулиин проект дотор совет хуулиин гол гурим ёhонууд тон эли тодоор найруулагданхай.

«Гэрлэлгэ, гэр бүлэ тухай совет хуулиин зорилгонууд гэбэл,—гээд проект соо хэлэгдэнэ,—коммунис гурим заншалай гол ёhонуудhaa үндэhэлhэн совет гэр бүлые улам бэхижүүлхэ;

гэр бүлын харилсааень материальна тала хараhан бэшэ, харин бүхы гэр бүлын гэшүүдэй хоорондын инаг дуранай, хани барисаанай, бэе бэеэ хүндэлэлсэлгын үндэhөөр, эрэ эхэнэр хоёрой hайн дурааараа гэрлэлгые үндэhэ болгон байгуулха;

үхибүүдые гэр бүлөөрөө хүмүүжүүлхэдээ, олониитын хүмүүжүүлгэтэй hайса тааралдуулан, Эхэ орондоо үнэн, ажалдаа коммунис ёhoор хандадаг, коммунис общество байгуулгада эдэбхитэйгээр хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ;

эхэнүүд, үхибүүдэй ашаг туhые али болохоор сахин хамгаалха, үхибүүн бүхэндэ бага наhанай жаргал хангаха;

гэр бүлын харилсаанда урдань үзэгдэдэг байhан хорото үлэгдэл болон заншал эсэслэн усадхаха;

гэр бүлынгөө үмэнэ харюусалгатай байхаар хүмүүжүүлхэ ябадал болоно».

Гэрлэлгын гол удхань—үхибүүдтэй бололго мүн. Энэ хадаа гэр бүлын жаргаха шухала нүхэсэл болоно. Совет хуулиин үндэhэн эрилтэнүүдэй нэгэниинь—үхибүүдтээ анхарал табиха уялга болоно. Үхибүүдтэ зорюулагдаhан тусхай бүлэг шэнэ хуулиин проект соо бэшэгдэнхэй. Гэрлэлгынь бүридхэлдэ ороhон гү, али үгыhөө дулдыдангүй, үхибүүд тушаагаа түрэлхидэй дүүргэхэ уялганууд тон зүбөөр тодорхойлогдонхой. «Хуули буса», тэдхэмжээр хангагдаагүй үхибүүд орон соо байха ёhогүй гэжэ тус хуули батална.

Гэр бүлэ, гэрлэлгэ тухай шэнэ хуулиин проект совет олониитэдэ гэнтэ дурадхагдаhан зүйл бэшэ. Энэ проект хэдэн жэлэй туршада бодомжологдоhон байха. Энээниие тодорхойлгодо хэдэ мянган эрдэмтэд, гүрэнэй болон олониитын ажал ябуулагшад хабаадалсаа. Энэ асуудалаар совет хэблэлдэ, залуушуулай дунда ехэ хөөрэлдөөн болоhон байна. Залуушуулай дунда эмхидхэгдэhэн зүбшэн хэлсэлгын дүн тон hонирхолтой. Энээнhээ харахада, нэгэл эрэтэй гү, али нэгэл hамгатай байлгые эрэ эхэнэр хоёрой хоорондын сэдьхэл hэшхэлэй харилсаанай мэдэрэгдэhэн маяг түхэл мүн гэжэ, бэе бэедээ дурлалсаhанай үндэhөөр лэ айл бололгые зохисотой гэжэ СССР-эй улад зон тоолодог.

Гэр бүлэ, гэрлэлгэ тухай хуули совет гэр бүлэ бүхэндэ хабаадана. Мүнөө СССР дотор 60 миллион шахуу гэр бүлэ бии. Үдэр бүри хэдэ мянган шэнэ бүлэ бүридэнэ. Гэр бүлэ бололог эгээл дэлгэрэнгы наhан гэбэл, хүбүүд 25—29 наhатайдаа hамга абана, басагад 20—24 наhатайдаа хадамда гарана гэжэ тоо бүридхэлhөө элирэнхэй.

Гэр бүлэ ба гэрлэлгэ тухай шэнэ хуулиин проект бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа. Олон миллион хүнүүдтэ хабаатай асуудалай гарахадань, бүгэдэ ниитын зүбшэн хэлсэлгэдэ табидаг ябадал — социалис гүрэнэй заншал болонхой.

Ажахы, соёл, эрдэм наука түргөөр хүгжөөлгые, хойто үеынхидтөө зорюулан материальна ба оюун бодолой баялиг дамжуулан үгэлгые, бүхы талаараа хүнүүдэй болбосоролгые социалис общество тон шухалада тоолоно. Тиимэл ушарhaa шэнэ хуули гаргажа, гэр бүлые улам бэхижүүлхэ, тэрэнэй үүргэ, зол жаргал, нэрэ хүндые, удха шанарые бүхы аргаар үргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Яков УШЕРЕНКО,
АПН-эй шэнжэлэгшэ.

Үзэсхэлэн hайхан тухай хөөрэлдөөн

АЖАЛАЙ БАЯР

hайхан мэдэрэлые гансал зохёолнууд түрүүлхэ юм гэжэ зарimaшуул хэ- эрэй игэжэ хэлэхэнь hайшье, гуа hайхан гээ- сахан искусствaaр хи- гүй гэжэ хэлэхэ болонобди. Энээн тухай хэлээ hэн. Идеалис түлөөлэгшэдэй барим- бодолнуудые буруу- гуа hайханиие, үзэгдэл ба мэдэрэл ажабайдалhaa гарадаг юм заатаа бэлэй. Зүгөөр ажал хэжэ, ажал ажаhуужа байхада, тэ- үрэ дүнгые бодотоор байхала хүнэй сэдь- .

ёhоорхоноор ажаллаба- жаргалтай байгаа», «hам- сөохиёо одоо зохидхо- дааh даа», «Аятай ажаhуудаг айл» гэхэ үлэр бүри би- дуулдадаг. Эдэ бү- гуа hайханай ажабайдал- бэелдэг байhа- ха юм. Тэрэнэй хү- сэдьхэлдэ тиимэ hай- зохид мэдэрэл түрэнэ, hанаанда таарангүй гутаана.

коммунис үзэл бодолтой, хүнүүдые хүмүү- тула тэдээндэ ганса ис- зохёолнуудые ойлгуулха ябуулагдаха бэшэ, ха- тойронхи байгаалиин hайн hайхан юумэ гаргаха ёhотой гээшэбди. иимэ hайн hайхан юу- hурзад байхадаа тии- хажуудахи хүнүүд- тэрэниие өөрөө бэе- эрмэлзэдэг ха юм. эрмэлзэл илангаяа элээр харагдадаг.

мэдэhээр ажал гээ- бүхы эрилтэнүүдые гадна хүн зондо хэ- бии болгоходонь, туhалдаг, тэдэнэр хэрэгтэй юумэеэ сэдь- hайханаар бэелүүлжэр- оролдодог юм. Иимэ мэ- түрэлтэнэй общеcтвын хүнэй сэдьхэлдэ

оролдог байгаа. Энээниие хабсагайн шулуун дээгүүр эртэ урда сагай зураашадай зураhан зүйлнүүд гэршэлнэ. Хүн гээшэ оршон тойроноо ойлгодог боложо байхадаа түбхын түрүүн өөрынгөө хэрэглэмжын юумэнүүдые hайханаар, үзэмжэтэйгөөр харагдаhай гэжэ оролдодог болоо бшуу. Тиитэжэ барихада аятай зэмсэг, хүнгэн, зохид номо hаадаг түхеэрэгдэдэг болоо, мүн дархалха, агнаха ажалыньшье өөрын аятай, заншалтай болжо эхилээ ха юм. Эртэ урда сагай хүнүүдэй hааданиие тэдэнэй дуратай ямар нэгэн ажалай маягhaa үндэhэлhэн байдаг байгаа. Жэшээнь, ангуушанай хатар мүнөөшье бидэниие hонирхуулдаг зандаа. Тэрэ үеын хүнүүд эдэ бүгэдые хэхэдээ бидэндэ адли гуа hайханиие hайн ойлгоhон бэшэ байгаа, харин хүсэл эрмэлзэлынь лэ тэдэниие урлаха, hайханаар амарха, бэедээ туhатайгаар ажаллаха түүлдэг байгаа бшуу. Тиимэhээ хүн гээшэ эртэ урда сагhaa эхилжэ ажал тухай түсгаар онсо хандалгатай байhан. Энэнь ажал гээшые имагтал баяр, жаргал, hайхан мэдэрэл түрүүлдэг юумэн болохо тэhэн оролдолго болоно.

Ангита общеcтвын бии болжо эхилхэтэй хамта хүн бүхэнэй ажалда хандаса тад ондоо болжо эхилhэн байна. Имагтал гуа hайханиие, бүхы hайн hайхан юумэ арад зондо олгодог ажал гээшэ зоболонгой тама, ажалша, хүдэлмэришэ хүнэй эгээл дурагүй, муухай юумэниинь болоо ха юм. Юундэб гэхэдэ, ажал хэхэдээ хүнүүд баяшуулда хүдэлжэ, өөhэдынгөө бэшэ, харин тэдэнэй эрилтые хангажа эхилээ. Энээн тухай агуусхэ пролетарска уран зохёолшо А. М. Горький игэжэ хэлэhэн байна: «Урдань ажал хэхэдээ хүн гээшэ hайн юумэ хэнэб гэжэ ойлгодоггүй hэн. Тэрэниие үй гашуудалаа, ядарал зоболонгоо мартаха нэгэ үйлэ тэжэ hанадаг байгаа. Теэд энээхэншье жаргальнь хүндэ сэгнэгдэдэггүй байгаа ха юм даа». Иимэ сагта хүн зон: «Ажал хээд юумэнэй урда орохоб гэжэ бү hана», «Ажалhaa гансал гараа даартихаш», «Заражa алан алдаа»,—гэхэ мэтээр хэлсэдэг болоhон ёhотой. Тон лэ нимээр мүнөөшье капиталис оронуудта ажал гээшые сэгнэдэг. Тэндэ машина, техникын хүгжэхэ бүри, ажалайнь нарин, сэбэр болохо бүри хүдэлмэришэдынь хэжэ байhан ажалhaa сэдьхэлээ ханадаггүй, харин хоолойгоо тэжээхэ олзомни гэжэ сэгнэдэг. Элэ хүдэлмэришэд ажалайнгаа үрые бэе дээрээ үзэдэггүй, харин тэрэниие нь капиталистнууд үбэршэлдэг. Иимэ байдалые буржуазна философууд хэтэ мүнхэдэнь үлөохэ hэдэлгэгэйгээр элдэб зохёолнуудые бэшэдэг байна. Жэшээнь, француз эрдэмтэ социолог Э. И. Фридман «Ажал ямар туhатайб» гэhэн ном соогоо: хүн гээшэ ажал хэжэ байхадаа сэдьхэлээ ханаха, баярлаха гээшые үзэхэгүй, харин ажалhaa сүлөө сагтаал сэнтэхэ, хүхихэ, сэдьхэлээ ханаха юумэ бэдэрхэ ёhотой гэжэ идхаhан байдаг. Игэжэ хэлэхэдээ, манай марксизм-ленинизмын үзэл сурталда тон харша бодол хэлэнэ ха юм. Бидэ, коммунизм байгуулагшад, ажал гээшэ хүн бүхэнэй эгээл үнэтэй юумэн, хүн гээшэ ажал хэнгүй байжа шадахагүй, бүхы жаргалнай ажалhaa үндэhэтэй гэhэн заабаритайбди, тиигэжэ этигэдэгшьебди, тиимээр бэе дээрээ үзэдэгшьебди. Иимээр ажал гээшэдэ хандадаг үе саг хүн түрэлтэнэй түүхэдэ эгээл түрүүшынхеэ Агуусхэ Октябриин социалис революциин илан мандаhан манай Совет орондо ерээ юм. Гэбэшье ангита общеcтвын бии болжо эхилhэн тэрэ холын үе сагhaa хойшо ажал тухай муу муухайгаар бододог ябадал хадаа гансата үты болошохо бэшэ, харин бүхы арадай тэмсэл, хүн бүхэнэй өөрынгөө хара hанаантай хэhэн тэмсэл соогуур усадхагдаха байна.

Нюугаад яахаб, манай Буряадай республикын предприятинуудта зарим хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд нэтэ хэжэ байhан ажалдаа удаан хүдэлдэггүй, оло дахин hэлгэдэг. Юундэб гэхэдэ, предприятинуудтахи ажал хүдэлмэримнай хүдэлмэришэдэйнгөө, мэргэжэлтэдэйнгээ алибаа эрилтэ, хүсэлые дүүрэн хангажа шаданагүй ха юм. Тиимэhээ хүн зонойнгоо эрдэм hургуулитай, hайн байдалтай болохо бүри ажал хүдэлмэреэ hайнаар эмхидхэхэ шухала. Энэ талаар айхабтар ехэ юумэн хэпдэхэ зэргэтэй.

Ажал гээшэ жаргал гэжэ арад зон хэлсэдэг. Иимэ hайхан мэдэрэлые хүн эрдэмээ дээшэлүүлхэ бүреэ, мэргэжэлтэй болохо бүреэ, ажал хүдэлмэреэ бэлээр, хүнгэнөөр хэдэг болохо бүреэ бэе дээрээ үзэдэг ха юм, тиимэhээ тэрэнэй хэжэ байhан хүдэлмэри ёhотой творчество, уран бүтээл мэтээр үзэгдэдэг болоно. Иимэ ажалайнь үрэ дүн, жэшээнь, нэбшэгэрээр ургаhан таряан далай, атар тарган адууhа мал ямар hайханаар харагдадаг гээшэб! Игэжэл хүн түрэhэн нэрээ нэрлүүлнэ ха юм.

Ажал хүдэлмэриингөө ёhoтоор баяр баясхалан асархын тула энээнээ зохимо оршон байдалда хэхэ ёhотойбди. Эрдэм шэнжэлэлгын зургаанууд хүнэй ажал хүнгэдхэхын тула ехэ юумэ хэжэ байдаг. Жэшээнь, тон юрын нэгэ зүйл абажа харабал, ногоон, сэнхир, шара ногоон унгэ нюдэндэ hайн байдаг харин улаан гэрэл нюдэ түргэн эсээдэг гэжэ элирхэйлэгдэнхэй. Хүнэй балсан ногоон гэрэл соо хүдэлбэл түргэн эсэдэггүй, харин улаан гэрэл соо түргэн эсэдэг гэжэ эли болонхой. Гадна ажалай урагшатай, урматай байхын тула механизациин, автоматизациин талаар хэды ехэ юумэн хэгдэнэ гээшэб. Манай Коммунис парти хадаа хүдөөгэй бүхы ажалшадые мүнөө үеын инженернүүд, агрономууд, зоотехнигүүдтэ адли болгохые оролдоно. Энэ хүдэлмэри механизациин хүсөөр бэелхэ болоно. Зарим хүнүүд ажал хэхэнь «нохой наадан» болошохо юм ха юм гэжэ hанажа магад. Тиимэ бэшэ, механизаци, автоматизациин хүсөөр ажал ехэ творческо, уран нарин болохо. Иимэ болохолоороо ажал хэхэдэ ехэ hонин байха ха юм. hонин, урматай ажал хэлээ шэн табьяа, нэрэ хүндэеэ, баатаршалга гаргаха байна ха юмни. Иимэ ажал hайхан байдаг, иимэ сагта ажаллахадашье hайхан.

Л. КУЗЬМИНА,
Зүүн-Сибириин культурын институдай багша.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой 5-дахи столоводо хоол бэлдэдэг комсомол басаган Светлана Шишкина ажалдаа hайнаар хандажа, олоной баяр баясхаланда хүртэдэг болонхой. Зураг дээрэ: С. Шишкина. П. БУРМАКИНАЙ фото.

ШЕФҮҮДЭЙ ХҮСӨӨР

Аймагай түб Нарhатада хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд—Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй барилгашад олоороо ерэнхэй. Тэдэнэр манай шефүүд. Эндэмнай шефүүдэй хүсөөр соёлой ехэ байшан баригдахань.

Мүнөө тэрэнэй hуури табигдажа, үндэр кран бодхогдоо. Барилгын материал Улаан-Үдэhөө, Прибайкалиин аймагhaa асарагдана. Соёлоймнай шэнэ байшангай барилгада гансахан шефүүд бэшэ, бусад предприятинууд хабаадалсана.

Гурбан дабхар болохо энэ байшан бодхогдоод байхадаа, Нарhата тосхоной шэмэг болохо юм. Тэрэ байшан 400 хүнэй hууритай харалгын залтай, хамhабариин бусад олон таhалгануудтай болгогдохо байна.

Шефскэ заводой капитальна барилгын таhагай прораб нүхэр Бабенкын даадаг энэ участогай хүдэлмэришэд соёлой байшангай барилгые игэжэ эхилүүлбэ.

А. БАБУШКИН.

Яруна.

Тула городто Профсоюзуудай соёлой шэнэ ордон нээгдэбэ. Тэндэнь үргэн ехэ фойе, 800 hууритай харалгын зал, 250 hууритай лекционно зал болон элдэб кружогуудые эмхидхэхэ олон таhалга бии юм. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: соёлой ордоной хатарай коллектив.

ТАСС-ай фотохронико.

«СҮХЭБААТАРЫН ТУГ» ГАЗЕТЫН 20 ЖЭЛ

Аха дүү Монгол Арадай Республикын, манай хүршэ Сэлэнгэ аймагай «Сүхэбаатарын Туг» газетын хэблэгдэжэ эхилhээр 20 жэлэй ойе Монголой журналистнар байгша оной апрелиин 30-да баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ. Тус газетэ Сэлэнгэ аймагай партиина комитедэй, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй орган.

Сэлэнгэ аймаг социализм байгуулжа байгаа Монгол ороной промышленностиин, хүдөө ажахын, соёлой хүгжэлтын талаар түрүү аймагуудай нэгэн. Тус аймагта Сүхэбаатар, Зүүн-Хараа, Дархан гэhэн гурбан томохон хото оршодог. Эндэ Монголой олон мянган хүдэлмэришэн анги ажаллана. Совет болон социалис бусад оронуудай туhаламжатайгаар промышленна предприятинуудтай Дархан хото байгуулагдажа байна.

Сэлэнгэ, Орхон, Хараа, Юрөө голнуудай баян дэлгэр дайдаар социалис олохон ажахынууд оршодог. 8 госхоз, арадай 6 нэгэдэл байгуулагданхай. Мүн аймаг дотор олон hургуули, больница, хүүгэдэй сэсэрлиг, яслинууд, культурын ордон, кинотеатр, клуб, библиотекэнүүд хүдэлнэ. Хаа хаанагүй эмхидхэгдэhэн худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинууд ажалшадай хэрэглэмжэ бүрин гүйсэдөөр хангажа байдаг.

Шэнэ социалис экономико, арадай ажахы, соёл гэгээрэл хүгжөөхэ талаар МНРП-гэй, Монголой арадай правительствын табижа байhан ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ «Сүхэбаатарын Туг» газетэ олон түмэн ажалшадые элсүүлэн зоригжуулна. Хамтын эмхидхэгшэ, агитатор байhан туладаа олон мянган уншагшадтайгаа нягта холбоотойгоор ажаллана. Жэшээлхэдэ, байгша оной дүрбэ hарын туршада хоёр мянга шахуу бэшэг редакцида ороhон байха юм. Ажалшад аймагайнгаа газетэдэ өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые оруулна, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл тухай бэшэнэ. Дутуу дундануудые шүүмжэлнэ. Газетэ аймаг соогоо болжо байhан hони бэшэхэhээ гадна, оронойнгоо дотоодын ба гадаадын политикые, дэлхэй дээрэ болжо байhан байдалые уншагшадтаа дэлгэрэнгыгээр дамжуулна.

Газетэ хэблэн гаргаха хэрэгтэ типографиин хүдэлмэришэдэй ехэхэн үүргэтэй байдагынь мэдээжэ. Эндэ 16 хүн ажаллана. Эдэнэр полиграфиин талаар hайн бэлэдхэлтэй, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Наборщик Ханда, хэблэгшэ Түмэр-Баатар, хабтаhалагша Тогсомжав—баран ажалай түрүүшүүл.

Би hаяхан эндэ ерэхэдээ хани нүхэдэйнгөө хүдэлмэритэй танилсаhан байнаб.

С. КЛИМОВ,
Хяагтын аймагай типографиин директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сүхэбаатарын Туг» газетын типографиин хүдэлмэрилэгшэд.

...ОБШОХОНООР

«Маяк» колхоздо хаба- үгтуулан, механиза- үдэр үнгэргэгдэбэ. Эн- ажалай хүдэлмэри- уялгаа бэлэдхэлтэйгээр хүрьhэндэ шииг борнойлго саг соонь байна. Таряа- сабшалангай газар уhа- дундаа. hаяын үлэр- эртын тарилга тарилгые богони болзор hайнтайгаар хэжэ дүүргэхэ зорилго механизаторнуудай урда табигдаба.

А. ТУЛУЕВ.

БЭШҮҮР. Аймагай арад зоной ажаhуудалай хэрэгсэл хангадаг комбинадай коллектив майн урда тээхи мүрысөөндэ абаhан социалис уялгаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Бүтээн гаргаhан продукци худалдаха 4 hарынгаа түсэб үлүүбшэлээ. Байгша ондо тэндэ эмхидхэгдэhэн модо бэлэдхэлэй участогайхид hайнаар хүдэлжэ, түсэбөө 170 гаран процент хүргэhэн байна. Комбинадай оёдолой цехэй хубсаhа эсхэгшэ Е. Шиханова, сабхишан С. Дерябин болон бусад эрхим ажалаараа шалгарна.

А. ГРОМОВА.

БАРГАЖАН. Совхозойнгоо ниитын малда үбhэ тэжээлэй дутамаг байhан ябадалые хараадаа абаhан Баргажанай совхозой хүдэлмэришэд И. Толстихин, В. Коневин, Н. Толстихин, И. Шелковников, Н. Козулин гэгшэд бууса шадарайнгаа участок дээрэ сабшаhан үбhэнhөө совхоздоо хубаалдаа.

Д. ВЕТОШКИН.

Агаhаа ерэhэн бэшэг

ТҮБҺЭНДЭ УРАН ХҮН

Алдар солото ажалаараа, арад зондо аша туhатай хэрэгээрээ нэрээ нэрлүүлhэн зон нютаг бүхэндэ олон байха. Зүгөөр гар урлалгаар мэдээжэ болоошод үсөөн дайралдаха. Тиимэ шадабари бэлигтэнэй нэгэниинь Агын районой hүдэнтэ нютагта ажаhуудаг. Тэрэмнай Жамсын Дамшаа гээшэ.

Бүри хара багаhaa иигэн тиигэн дархалжа hураhан юм. Үшөө зурадагшье болоо. Иимэ багаhaa уран бэрхэ байhыень нютагай зон обёоржо, ханза, хайрсаг болон басагадай заhалай бусад зүйлнүүдые хүүлдэг болоhон гэхэ. Тэрэ гэhээр Дамшаа уран гартын нэрэ нэрлүүлжэ эхилhэн байна ха юм.

Уран гарта! Хэрэгтэй хүн даа гээд мүнөөшье, бүхы юумэнэй бии болоhон үедэшье зон hүгэдэн хүндэлжэ хэлэхэ.

Жамсын Дамшаагай харгы замыень совет шэнэ байдал бүри үргэдхэжэ үгөө юм. Тэрэ гуша гаран ондо нютагайнгаа түрүүшын хамтын ажалда орожо, бэлиг шадабаряа ниитын хэрэгтэ гүйсэдөөр, зоримгойгоор зорюулhан байна. Олохон жэлэй туршa соо колхозойнгоо түмэршэ, мүн модошо дархашанаар хүдэлөө. hүүлээрнь зоной дутахада, мал ажалда хандан, адуушанааршье, үхэршэнөөршье хүдэлөөд үзөө. Теэд алишье ажалдаа амжалтатай, магтаалтай ябаhан байна ха юм даа. Энээндэнь тэрэнэй hамган Дарима Цыбенова ехэ туhа хүргөө.

Мүнөө Дамшаатан hүүлэй хэдэн жэл соо колхозойнгоо хонин hүрэг хаража байдаг. Тэрэнэй отарада найман зуу гаран түлгэнүүд тоологдоно.

— Гарза хоролто бии гү?—гээд асуугаа hаатнай, — үгы шахуу даа, —гэжэ үсөөн үгөөр харюусаха. Нээрээшье Дамшаатанай отарын хонид хүшэ шадалаар муу бэшэ. Хүшээе алдажа эхилhэн хонидые тэдэнэр дары илгажа, тэжээбэридэ орхёод, харууhа хооллуулгыень hайжаруулдаг байна. Гансуунай хүндыдэ бэлшэжэ ябаhан хонидой хажууда хүрэжэ ошоо hаатнай Дамшаагай харадаг отарын хонид байха. Газаань эройдоол хори гаран тордилгын жэжэ түлгэнүүд хооллуулагдана. Энэ хонишомнай пенсидэ гарахаар болонги. Теэд ниитын ажал хэрэгүүдые орхёод, амаржа hууха дурагүй байхадаа яахаб!?

Дамшаатан бэе бэеэ хараhан хүгшэд бэшэ — хүүгэдээр мүн лэ гомдолгүй олон айл юм. Валя гэдэг ехэ басаганиинь нүхэртэ ошонги. Базар-Сада Бадма-Сада хоёрынь hургуулида hурадаг. Одхон Верэнь долоотой, аба эжыдээ туhа хүргэжэ гэртээ байдаг.

— Бүхы наhан соогоо хүсэhэн бодоhоноо мүнөөл бэелүүлжэ эхилээ хүнби,—гээд Дамшаа хөөрэдэг.

А. ЖАМБАЛОН.

Аполлон ЩАДАЕВ

ОНТОХОН

ШОРЛООТОЙ МЯХАН

Хуhан-Зуданай богоhо хормой дороhоо харьялан тараhан Үбэсэ мүрэн хайр шулуун дээгүүр харьян хатаран, ханхинама дуугаа татан, сэнхир сэгээн, арюун тунгалаг алдарта Ангар мүрэн тээшэ амгайгшаар, жолоо татангүй дэбхэрэн дүүлинэ.

Оho, Үбэсэ мүрэнүүдэй шудхадаг газарай туд хойно, шэлбүүhэтэ модоор, ан гүрөөлөөр баялиг, урахан hайхан Удагтай уула зүнай сагай тахалгүй тарянай, нойргүй ногооной үедэ холо урда талаhаа үнгэ зүhөөэ элдэбээр хубилган, хүхэльбэтэн, зэрэлгээтэн харагдадаг агша.

«Урахан hайхан Удагтай уулын хүбшэ тайгада ан гүрөөл олоороо эшээлжэ, эдихэ хоолоор хомордоhондоо, үhэ ноohoo зулгаан эдилдэхээ арай дутажа байна» гэhэн hураг суу Обгоной ангууша гурбан хүбүүнэй шэмэг, тангалайн хужар боложо, унтуулха хэбтүүлхэеэ болибо ха.

«Тэндэ hүхэгүй түлеэн, хутэгагүй, мяхан байна» гэжэ Обгоной ууган хүбүүн Онгой эбдэрhэнээ үдэжэ, hандарhанаа заhажа, тээли хүбүүн Онхотой одхон хүбүүн Олзобой хоёроо дахуулаад, агнуури тээшэ алхалба.

Урахан hайхан Удагтай уулын туд орой дээрэ холтоhон бүхеөг тодхоод, утаа уняар бушхуулжа эхилнэд ха.

Намарай сагай хүйтөөр амисхалбашье hаа, гурбан аха дүүнэр гүрөөhэнэй годон малгайтай, үбдэгтөө түлама оодон hарьмай дэгэлтэй, хүлдөө үмдэхэ ямаанай ноohoop оёhон дулаан баамхитайнууд. Хүйтэ нойтондо «hэншье» гэнгүй агнууряа үргэлжэлүүлнэд.

Олон хоногой турша соо тэдэнэрэй мэргэн шагаасаар гунан үхэрэй зэргын гуран гүрөөhэд ундыhунды унанад.

Эдэ гурбанай мэргэ түргэн гээшэ яахашье аргагүй! Илангаяа одхон хүбүүн Олзобой гүрөөhэнэй гүйдэл дунда, дүрбэн хүлөө суг гэшхэхэтэйнь тэндэ, харбан гэхэдээ, дүрбэн хара туруундань нэгэшье ноohо гаргангүй таhа хиргадаг байба.

Тээли хүбүүн Онхотой мүншье хүнэй хойно байхагүй. гүйжэ ябаhан гүрөөhэнэй хоёр hүүжын нүхэн соогуур, яhа эбдэнгүй годлиёо ходо харбан гаргаха шадалтай.

— Дүүнэрни мэргэн байнат даа! Битнай наhажаал тээшээ хэсыжэ ябаhан хадаа бохюу тохюушаг боловоб.

— Ехэ аха, та юу хэлэнэ гээшэбта! Үльмы дээрээ үндыхэhөө хойшо танайнгаа мэргэн мэргэжэлые залган абажа ябана бэшэ гүбди,—гэжэ одхон хүбүүн ингэжэ мэхэтэйгээр харюусаба.

— Тиимэньшье тиимэ, гээд ехэ ахань үгээ таhалдуулан, абяа шэмээгүй болон hууха зуураа;— «энэ дүү хүбүүмни» бүтүүе, хатууе хамхалха янза хэбэртэй боложо ябана хаш,—гэбэ.

Тэрэ гурбан үглөөнэй үүр бүрүүлдэ агнууридаа гараха дээрээ нэгэ нэгэ шоротой мяха түүдэбшынгээ дэргэдэ сонгоожорхёод ябадаг гуримтай юм hэн ха.

Обгоной гурбан хүбүүнэй агнуурhаа бусахадань, ууган хүбүүн Онгойн мяхан үгы, шоронь хооhон, өөдөө ёдойжо байба.

— Яагаа, юун боложо байнаб! Щубуу шонхор тоншоно гү? Али, арьяатан, ан гүрөөл гү?—гэжэ Онгой орой дээрэхи үhөө ообол-зуулан, уур сухалаар халин байжа зуураа—хара хамшаг шамайе, хараанай газарhаа харбан унагаахаб!—гэжэ заналта хэбэ.

— Аха, үнэхөөрөө hөөмэйлмөөр болоод байна. Шинимнай шоро хододоо хооhороод лэ байдаг болобо. Али, ахымнай хүбитэ мяхан амтатай байба гү?—гэжэ дүүнэрынь наада бариха hэдэлгэтэй байбад.

* * *

Нэгэтэ саhан малгайлан унажа, орон дэлхэй сахилма сагаан хүнжэлөөр хушагдаба. Ангуушадай отогтоо бусахадань, баhа ууган хүбүүн Онгойн шоротой мяхан үлэ харагдаба. Галай дэргэдэ шара саhан дээрэ хүнэй мүр эб элеэр аржыжа байба.

— Одоо даа, хулгайшамнай мүр улаяа үзүүлбэ! Нэгэ hомын хоромжо!—гээд Онгой хоёр дүүнэрээ хойноо дахуулаад, номо hаадагаа дэлиhэн зандаа хүйтэн мүрөөрнь намнажа, халуун мүрыень хайжа оробо.

Уданшьегүй унанги хананида туласа ерэхэдэнь, мүрынь мухардашана.

— Яагаа жэгтэй юм! Гэнтэ мүр улаяа нюушабал.—гэжэ Онгой гайхашаа баран байба.

— Аха, юундэ миниитнай хуухын үhэн заригад гээд, нюрга уруумни хүйтөөр даабаб! Далдайн[1] юумэ ябаа бэшэ гү? Эндэhээ түргэн зайлая,—гэжэ дунда хүбүүн Онхотой айнгяар дуугараад, hалганан шэшэрэн байба.

— Анираа хата! Хулгайшанаа барягүй бусаал hаа, эрэ хүнэй ёho заншалда багтахагүй юм гэжэ ойлго,—гэжэ Онгой тэрэнээ зэмэлээдхинэ.

— Зүб даа, зүб! hа—hа...гэжэ унангиин хүнды сооhоо эхэнэр хүнэй шэнгэхэнээр энеэхэ сонсостобо.

— hэ! Эзэгүй аман дуугарбал! —гэжэ Онхотой айнгяар дуугараад, аха тээшээ хараад абаба.

— Хэрбээ hайнине hанаа hаа, үтэр түргэн гаратиин наашаа! Муүе hанаа hаа, хойшоо харангүй тонилолни саашаа!—гэжэ Онгой номо hаадагтаа годлиин оно зуулган бодошобо. Аймхай Онхотой бүдүүн нарhа халха бараад: «юун бологшо ааб, юун»...—гэжэ хамар дороо гүбэд гэбэ.

— Алаха адуунай шуhые хададаг, үхэхэ хүнэй үгэ хүүрые абадаг юм гэжэ урданай үбгэд хүгшэдэй ёho гуримые мартаха хэрэггүй!—гэжэ дуугараад, үзэсхэлэнтэ абхай дангина унангиин хүнды сооhоо ходорон гараад:

— Гуран хуурай[2] хоёрые нэгэ hомоор унды-hунды унагаадаг. гурбалдайн гурбан сэсэн—мэргэшүүлдэ мэндэ баяр хүргэнэб!—гээд, тобшын шэнээн зүрхөө хүдэлгэнгүй, эб эбээрнь эржэгэнэсэ хэлээд, толгойгоо дохисогооно.

Гурбан залуу шиираг хүбүүд пуурта hууhан сэгсэгэр нугаhан шэнги басаганай сэбэр hайханда тэсэжэ ядаhандаа гү, хэлэ аманиинь хүшэн, үгэ хүүрээ абалсуулжа ядан. басаганай шэг шарайе гэтэhээр гэтээд, амандаа уhа балгаhаншуу дуб дуугай зогсошонод.

— Юундэ энэ болотороо намайе гэтэбэ шагаабат? Али нам шэнги хүнине үзөө хараагүй юм гүт?—гээд дангина басаган энеэбхилэн байба.

Онгой байн байтараа булгилан байhан зүрхөө доро даран:

— Та, хэн юун гээшэбта?

— Үреэ гүүнэй унагад инсагаалдажа танилсадаг юм. Энэрхы хүн зоной үхибүүд хөөрэлдэжэ танилсадаг агша,—гэбэ.

— Үнэхөөрөөшье даб дээрэ дахa тайлаха бэрхэтэй даа.—гэжэ Онгой амаа нээхэтэйгээ тэндэ:— Яагаашье үргэ амандаа үүршэhэн үхин басагантай хүбшэ тайгын хүнды соо уулзашабабиб!»—гэжэ гайхашаа баран, ойндоо бодоно.

Байн байтараа тэдэнэрэй үгэ хүүрынь үдхэржэ, бэе бэедээ дадалсан байха зуураа:

— Эхэ, эсэгэмни намаяа эрээгшүүдээр андалдан, үбгэжөөл баян хүндэ хара хүсөөр хадамнуулхаар забдахадань, би ехээр гуниглажа, эреэн тайгаар нибин, бар тайгаар баабай хэбэ гээшэб,—гэжэ муулар hайлараа шабхан байжа хэлэбэ.

Шэлбэ улаан хүбүүд тэрэ абхай дангинадаа дурhахысаа ехээр дурлажа:

— Би гэрлэхэм! Би, би... гэргэн болгожо абахам!—гэжэ буляасалдан байха зуураа:—Дүүнэрни! Шэхэтэй хадаа шагнагты, шэгэбшэтэй hаа хабшуулагты. Тиинэраймни гэргэ абахаар нарантнай үшөө гараадүй! Би, би...

— Дуранда дууган байhанай үлүү! Би, би...—гэлдэжэ буляасалдан байhаар, абхай дангинаяа гурбан тээшэнь тэлэн татажа байха үедэнь, ангууша хүбүүдтээ хүнэhэ хүшэ хүргэжэ ерэhэн Обгон баабайнь моринhoo буунгүй, hонирхон хаража, хаража: «нюдэндэ дулаахан. бэри хэмээр хүүхэн байна. Теэд ямар шалтагаанаар гэнтэ хүбшэ тайга соо үзэгдэбэ гээшэб!»—гэжэ гайхашаа баран байhаар:

— Ахань ахашаг, дүүнь дүүшэг юм! Аха хадаа Онгойтнан hамга хэжэ абаг!—гэжэ дуугарба.

Ухаа мэдээн дундаа эсэгынгээ дууе шэхэнэйнгээ мэнгээрhэндэ хабшуулаад, гурбан хүбүүд гэнтэ «залд» гэжэ, гурбан дүлии шэнги нэгэ дороо зогсошонод.

— Барбагайн эдиhэн баатай. шагай эдиhэн шаматай юм. Хэнэй шоротой мяха эдээ hэнбиб. Тэрээндэ hамган болон hуухаб,—гээд Онгойдо дүтэлэн энеэбхилбэ.

Онгой хүхиhэнэйнгөө ехэдэ, эсэгынгээшье байhанине мартажархёод, hамган боложо байгаа басагаа хам тэбэришэбэ. Хоёр дүүнэрынь дуугай, доошоо харашабад.

— Зүб даа!—гэжэ Обгон баабай зүбшөөбэ.

[1] Далдайн юумэ — боохолдой (шүдхэр).

[2] Хуурай—эмэ гүрөөhэн

ФУТБОЛОЙ ПОЛИhОО РЕПОРТАЖ

АМЖАЛТАЯА БАТАДХАБ

«А» КЛАССАЙ ХОЁРДОХИ БҮЛЭГЭЙ ФУТБОЛИСТНУУДАЙ ДУНДА СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй зургаадахи уулзалга уржадэр манай орон соо хаа хаанагүй үнгэргэгдэhэн байна. Энэ үдэр манай футболдо дурагайшуул республикынгаа түбэй стадиондо байгша он соо гурбалахяа сугларжа, Таджигай ССР-эй Душанбе хотын «Энергетик» командатай «Сэлэнгынгээ» хэhэн тэмсэлээр hонирхоhон байгаа.

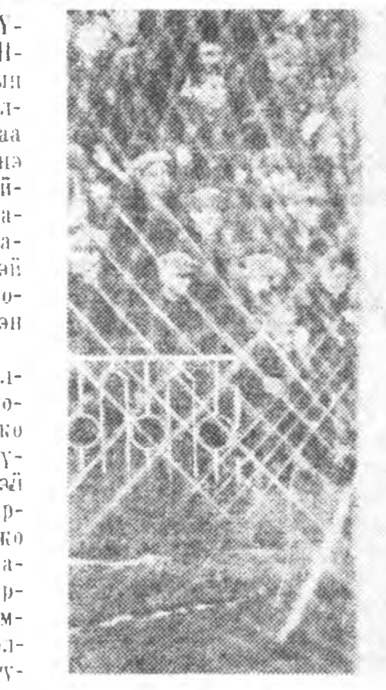

Хабаровск хотоhоо ерэhэн талмайн арбитр, бүхэсоюзна категориин судья Анатолий Руденко үдэшын 6 часта дохёо үгэжэ, мүрысөөншье эхилбэ даа. Жээрэбээ ёhoop талмайн зүүн хүбида хүртэhэн «Сэлэнгынхид» доболжо оробо. Гол дүхэригэй баруун захада, айлшадай талата тэмсэлэй эршэ үргэдэнэ. Холоhоо үгтэhэн бүмбэгэ амадажа ана-мана эрьюсэлдэhэн «Энергетигэй» 6 номерой түлөөлэгшэ, спортын мастер Олег Хаби «Сэлэнгын» футболистые торгоожо унагаагаад, айлшаднай ялын бүмбэгэдэ «хүртэхэ» ушартай болоо. Тэрэниие алдажа сохиhон Дмитрий Бабич айлшадтаа буляалгажархёо. Удаань манай хүбүүд ялын бүмбэгэ лахинаа сохихо эрхэтэй болобошье, тэрэнь мүн лэ hанаhанда хүрэбэгүй. Уулзалгын эхилhээр 17-дохи минутын ябажа байхада «Сэлэнгынхид» айлшадайнгаа ворота руу хоёрдохёо углуугай бүмбэгэ эльгэбэшье, тэрэнь урда мэтэ үрэгүй байгаа.

Таджигай футболистнуудай бэе бэедээ тон шадамараар үгэлсэжэ ябаад, тэнюунээр наадахые харагшаднай эзэлүүлгүй hайшаана. Манайшье хүбүүд хүлэй хурдаар ана-мана оролсоходоо, бүмбэгэ булимтараад лэ, яhалал шадамар мэхэ гохын оньhотой доболгонуудаа таhалдуулнагүй. Хахад час соо үргэлжэлжэ байгаа тэмсэл, адаглахада, хоёр талын хүсэн тэнсүүритэй гээшэ ха гэжэ hанамаар hэн. Гэбэшье энэ хоёр хүсэн өөр өөрын шэнжэтэй байгаа. Хэрбээ Таджигай түлөөлэгшэдэй эбаhан бүмбэгээе зоборигүйгөөр «болбосоруулха» шадабаритай hаань, «Сэлэнгын» хүбүүд шумууhан түргэн дээрэнь орожо булимтардаг аргатай байба.

10-дахи минутын ябажа байхада айлшадай ворота «Сэлэнгынхидэй» шанга доболгоhоо холодохоо болёод байгаа. Эгээл энэ үедэ В. Бабуринай эльгээhэн шанга бүмбэгые hүрэжэ ерээд гараараа сохиходоо, айлшадай вратарь Станислав Киселев тэрэ дороо бүдэрэн унаа. Тиихэтэйнь хамта дүтэлжэ оролон манай доболгошо Юрий Изюмцев хиидэ ябаhан бүмбэгэ урдижэ сохиходоо тоо нээжэ, олон мянган харагшадаа омогорхолоор халяаhан байна. Тиигэжэ уулзалгын түрүүшын хахад 1:0 тоотой «Сэлэнгын» илалтаар дүүрээ hэн.

ХОЁРДОХИ ТАЙМ. Манай хүбүүд эдэбхи гансата абажа, мүнөө талмайн зүүн захада нүүhэн айлшадай ворота тээшэ доболжо ороод, уданшьегүй углуугай бүмбэгэ сохихо болобо. Тэрэнhээ үрэ гараагүй. Табадахи минутын ябажа байхада «Сэлэнгынхид» хоёрдохёо углуугай бүмбэгэ сохибо. Тэрэниие шадамар түргөөр толожо абаhан хамгаалагша Александр Бурлаченко мүн лэ айлшадайнгаа ворота руу мэргээр сохижо, наадаhай тоо 2:0 болобо. Удаань манайхин ялын бүмбэгэ сохибошье, тэрэнь hанаhанда хүрөөгүй. Энэ үедэ айлшадай зэргэдэ hэлгэлтэ болобо. 10 номерой доболгошо Сулим Султановай орондо 13 номерой Владимир Гулямхайдаров наадаха болобо. Эдэнэр хоюулан спортын мастернууд байба. hүүлээрнь айлшаднай вратаряа hэлгээ. Станислав Киселевой орондо Виктор Журавлев табигдаба. Энэ үедэ тэмсэлэй эршэ тон дээдэ шатадаа хүрэжэ байба. Хоёр воротада ээлжээгээр углуугай бүмбэгэнүүд сохигдоо. hүүлшынхиинь «Сэлэнгын» түлөөлэгшэ толгойгоороо толожо, шангаар залабашье, вратарь Журавлев мэргээр шүүрэжэ шадаа. Талмайн гол зурлаае алгяад, шангаар эльгээhэн бүмбэгые эзэмдээд, манай хүбүүд дахинаа доболжо ороно. Энэ доболгын хүсые хэрэглэжэ шадаhан Юрий Изюмцев мүнөөдэр хоёрдохи мэргэн сохисоороо уулзалгын тоое 3:0 болгожорхибо. Стадионой трибунанууд харагшадай баяраар халинхай. Айлшаднай урма зоригоо хухараагүй, эсэргүүсэлтын тэмсэл болон эдэбхитэй доболгонуудаа урда мэтэ hуладхаагүй. Энэ үедэ «Сэлэнгэ» командынхидай зэргэдэ hэлгэлтэ болобо. Хамгаалтада ябаhан Александр Котельниковэй орондо Виктор С... наадажа захалаа hэн.

Хоёрдохи таймда «Сэ... спортсменүүд наадаhайнса... хиие эли бодо hуладхаха... шадаа гомодхооhон байна... очкотой болоhондоо бэе... ги зан гаргажа, саг ун... ха hэдэлгэ гаргахадаа, ... бүүд үнэхөөрөөшье бири... хэз гэжэ тэмдэглэмээр... залгын эхилхэhээ зах... шадтаа тон түргэн наада... hан тэдэнэр эсэжэшье б... дээрээ ортохо үедөө «С... хид» урдынхиhаа дүү... муүhан тэмсэл эрхил... Тиигэбшье энэнь дээрэ... тэдэнэй гол зэмые хүн...

hүүлэй hүүлдэ манай ... hамааранги байдалые h... hан айлшад талмайн х... ого hэтэ доболжо, 38-да... тада харюугай нэгэ ... сохижо оруулба. Энэ хад... футболистнуудые шү... ёhотойл хэhээлтын бүм... гаа.

3:1 гэhэн тоотой у... тоо наадаhай дүүрэтэр ... гүй, манай футболистну... дынгөө талмайда гурба... таяа туйлажа, 8 очкотой...

Энэ уулзалгын удаа «С... команда Дунда Ази ме... Тиигээд Ашхабад хотод... янин «Строитель» ко... майн 13-да. Навои хото... шантай» майн 17-до, м... 22-то «Политотдел» ко... мүрысэхэ байна.

Майн 29-дэ «Сэлэнг... тагаа бусажа, өөрынгөө ... Томск хотын «Томлес» ... уулзаха юм.

Дунда Азиин стади... амжалтаяа арьбадхаха ... «Сэлэнгэдээ» хүсэе!

Б. ЖАНЧИ...

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Юрий ... цев шиидхэхы сохилто х... на. Айлшадай ворота с...

Л. ХАЙДУРОВ...
П. БУРМАКИН...
фото...

ХЭЛЭ МЭДЭХЭГҮЙБДИ ГЭНГҮИ...

Аймагай библиотекын бүхы номой фонд—13500 хэhэг. Тэрэ тоодо 392 хэhэг буряад зохёолнодой номууд. Жаран хоёр ондоо нэрэтэй журналнуудые, арба нэгэн газетэ захидаг гээшэбди. Уншагшаднайшье олошорно. Мүнөө үень зургаан зуугаад шахуу хүн манhаа ном абажа, ухаан бодолоо баяжуулна. Гэхэтэй хамта 5000 шахуу хүн зонтой Хори тосхондо энэ тон бага гэжэ харагдаха ёhотой.

Уншагшадаа олон болгохын тула бидэ номой выставкэ эмхидхэнэбди, нюдөөрөө үзэхэ хараха юумэ эмхидхэнэбди. Мүн баhа уншагшадай конференци саг үргэлжэ үнгэргэдэг гээшэбди. Ьаяар М. Степановай «Үүр хираанаар hүни үнгэрдэг» гэhэн романаар уншагшадай конференци үнгэргэхөөр бэлдэжэ байнхайбди.

Литературын дурасхаалта үдэрнүүдые hайнаар бэлдэжэ үнгэргэлгэ хадаа уншагшадаймнай үргалтада нилээд туhа үзүүлдэг шуу. Хэнэйшье мэдэhээр, мартын 28-да агууехэ совет уран зохёолшо А. М. Горькиин түрэhөөр 100 жэлэй ой гүйсөө. Тэрэ ехэ дурасхаалта үдэрые угтуулан, революциин буревестнигэй зохёохы ажаябадалда зорюулhан хоёр вечер үнгэргэгдөө hэн.

Тэрээнhээ hүүлээр Д. Батожабайн «Төөригдэhэн хуби заяан» гэжэ трилогёор уншагшадай конференци эмхидхэхэ hанаатайбди. Авторынь гү, али оршуулагшань тэрээндэ хабаадахаяа арсахагүй бэзэ гэжэ hанагдана.

Бидэ дүрбэн хүн хүдэлнэбди. Теэд дүрбүүлээ буряад хэлэ мэдэхэгүйшүүл сугларшанхайбди. Гэбэшье буряад зохёолнуудые уншагшадтаа дурадхадагбди. Буряад номуудай выставкэшье эмхидхэгшэбди.

Ашангада олонхи уншагшадынь буряад хэлэн дээрэ ном эридэг. Тэндэхи библиотекэдэ методическа туhа үзүүлхынгээ хажуугаар буряад литература хубаалдаха саг бологшо.

Теэд ехээр хубаалдажархихаар бэшэ, буряад номнай үсөөн гүб даа. Зарим hайн hайн номуудые бибколлектор эльгээдэггүй гэжэ hэжэглэмээр.

Гэхэhээ уламжалуулан хэлэхэдэ, ном олоор худалдажа абаха аргамнай ахиршаг. Хэрбээ нёдондо ном абалгада 1100 түхэриг hомологдоhон hаа, мүнөө жэлдэ оройдоол 600 түхэриг үгтэбэ. Ингэжэ аймфинтаhаг «ухаан бодолой эдеэ хоол» элбэгжүүлхэ аргыемнай хаhажархёо гээшэ ааб даа.

Үшөө нэгэ нимэ юумэ hануулхам. Буряад зохёолые уншагшадай дунда хүндэтэй болгохын тула юу хээ хэнэбди гэжэ дээрэ хэлээ hэм. Теэд буряад зохёолнуудай үдхые зураглан харуулhан схемэ-плакадууд үгы. Тиимэ юумэнүүдэй элбэгжээ hаань, бидэндэ hөөлшье хүнгэн боложо үгэхэ hэн ха даа. А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүдэлмэрилэгшэд буряад литература тухай альбом, юу хээ гаргадаг ааб даа. Теэд тэдэнь бултa ород хэлэн дээрэ ха юм. Буряад хэлэн дээрэ материалнууд хэрэгтэй бшуу.

Р. ЛИСОВА,
Хоринн аймагай
библиотекые даагша.

ФУТБОЛИСТНАРАЙ УУЛЗАЛГА

Футболоор «А» классай хоёрдохи бүлэгэй команданууд хоорондо СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлео майн 6-да үнгэргэгдэhэн уулзалгануудай дүн доро толилогдобо:

«Алга» (Фрунзе)—«Шахтер» (Караганда) 1:0,

«Восток» (Усть-Каменогорск)—СКА (Новосибирск) 1:1,

«Кузбасс» (Кемерово)—«Томлес» (Томск) 1:0,

«Луч» (Владивосток) — «Строитель» (Ашхабад) 2:1,

СКА (Хабаровск) — «Зеравшан» (Навои) 1:0,

СКА (Шэтэ)—«Политотдел» (Ташкентын область) 2:1,

«Рассвет» (Красноярск) — «Нефтяник» (Фергана) 0:0,

«Аэрофлот» (Эрхүү)—«Памир» (Ленинабад) 2:0,

«Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ) — «Энергетик» (Душанбе) 3:1.

(ТАСС).

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАhАА

Совет фильмые харалга Занзибарта болобо

ЗАНЗИБАР. (ТАСС). «Ленин 1918 ондо» гэhэн уран hайханай фильмые олониитын зүгhөө харалга эндэ болоо. СССР-hээ Занзибарта байдаг консульство энэ харалгые эмхидхэhэн байна. Занзибарай президент Абейд Каруме, министрнүүд, ороной революционно Соведэй гэшүүд, олониитын ажал ябуулагшад харалга дээрэ байлсаа. Дэлхэйн пролетариадай вождь, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэниие байгуулагша тухай хөөрэhэн энэ фильмые харагшад халуунаар угтаа.

ПАТРИОДУУД ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ДАЙШАЛХЫ ЯБУУЛГАНУУДЫЕ ХЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Американ интервентнүүдэй, тэдэндэ туhалагшадай сэрэгүүдэй баазанууд, аэродромууд болон бүхэлэгдэhэн пунктнуудта Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд майн 5-да хэдэн сохилтонуудые хээ. Урда Вьетнамай газарай гурбанай нэгэ хуби дээрэ сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй отрядууд дайшалхы ябуулгануудые хээ, сэрэгэй 116 бүхэлэгдэhэн газарнуудые доболоо гээд ЮПИ агентствын корреспондент Сайгонhoo мэдээсэнэ.

Урда Вьетнамай ниислэлые хоёр хахад часай турша соо доболгын үедэ американ элшэн сайдай, туhамаршадай правительствын премьер-министрэй байдаг гэрнүүд, американ сэрэгүүдэй главна командалагшын штаб-квартира, США-гай армиин радиостанци, американ посольство ба полициин управлени буудагдаhан байна. Урда Вьетнамай ниислэлэй үйлсэнүүдтэ яаралтайгаар бүхэлэлтэнүүд бодхоогдоно. Сайгоной зарим районуудта, илангаяа гол мүрэнэй порт ба Толон шадар үсэд шанга буудалдаанууд болоно.

Сайгонhoo гадна, Дананг, Хюэ, Куангчи, Хойань, Митхо, Кантхо, Бьенхоа, Виньлонг, Контум ба Бенчдэхи американ баазанууд болон гарнизонуудые патриодууд буудаа гээд харинн агентствэнүүд мэдээсэнэ. Данангдахи американ томо авиабазада далайн-сэрэгэй пехотын штаб-квартирын хэдэн байшан hандаргагдаа. Солдадуудай казармын байдаг газарта майн 5-да ракетэнүүд, томо бүхэгай hомонууд тэhэрhэн байна. Буудалгын үедэ дайсанай олон хүн алуулаа. зургаан сэрэгэй машина галдагдаа. Олон вертолёдой байдаг аэродром дээрэ, сэрэгэй hомо хэрэгсэлнүүдэй томо складуудай байдаг газарта түймэр боложо, ехэ hандарал ушаруулаа.

Харинн корреспондентнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhoop, Меконг мүрэнэй адаг шадарай 16 провинцида дайшалхы ябуулганууд болоо. Эндэ провинцинуудай 9, районуудай 12 центр, гурбан сэрэгэй аэродром доболоогдоhон байна. Урда Вьетнамай бүхы газар дээрэ 22 аэродром буудуулагдажа, 28 самолёт усадхагдаhан гү, али гэмтээгдэhэн байха юм.

Хюэ город шадарай № 1 автомобильна харгы дээрэхи хоёр хүүргые хамгаалжа байhан гарнизонуудые сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй отрядууд доболоо. Дананг шадарай, Сайгониие Бьенхоадахи баазатай холбодог харгы дээрэхи хүүргэнүүдэй түлөө патриодууд байлдаа хэhэн байха юм.

АЖАЛ БА КАПИТАЛ

ФРАНЦИ

ПАРИЖ. Парижай районой барилгын хүдэлмэришэд забастовко хэжэ, салин хүлhөө дээшэлүүлгэбэ. Орон дотор юумэнэй сэнгэй ехээр хүндэржэ байгаашье hаань, 1963 онhoo хойшо салингынь дээшэлдэггүй байгаа.

БЕЛЬГИ

БРЮССЕЛЬ. Бельгиин барилгын хүдэлмэришэдэй бүгэдэ ниитын забастовко үргэлжэлhөөр. Бүхы орон дотор 200 мянга гаран хүн забастовко хэжэ, салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха тухай эрилтэнүүдтээ тааруугаар ажалай шэнэ договор баталаа.

(ТАСС).

ХИЛЭ ХААГДАБА

ПАРИЖ. (ТАСС). Гибралтарта хүдэлдэг аад, тусхай зүбшөөл абаhан испанецуудhaa бэшэ хүнүүдтэ Испаниин ба Англиин Гибралтар колониин хоорондохи хуурай газарай хилэ майн 6-hаа хаагдаба гээд Испаниин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын тунхаглаhан мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Гибралтарай хуби заяае хэлсээ хэжэ шиидхэхые hанамжалан дурадхаhан ООН-ой Генеральна Ассамблейн 1967 оной декабриин 19-нэй резолюциие Великобританиин мэдэрдэггүй байhанда энэ шиидхэбэри харюугай алхам болоно гээд мэдүүлгэ соо тайлбарилагдана гэжэ Франс Пресс агентствын корреспондент Мадридhaa мэдээсэнэ.

Гибралтар Испани хоёрой хоорондо автомобильнуудай ябалгые, хуурай газарай хилэ дээгүүр эд бараа зөөлгые, Гибралтарай аэродромые хэрэглэдэг самолёдуудай Испаниин газар дээгүүр ниидэлгые Испаниин тала урда тээнь хориhон байгаа.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаhанда: Ниитын харалга эмхитэйгээр үнгэргэхэ» гэhэн Б. Семеновой статья. Буряадай коммунистнууд партиин ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэри... дуугаар hайшаана.

Хоёрдохи хуудаhанда: ... шиидхэбэринүүдээ заата... хэ» гэhэн И. Куклина...

Гурбадахи хуудаhанда: ... кын hонин. Редакцида ер... гүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: ... hонин. Дэлхэйн hонин...

Редактор Ц. Ц. ЦИБ...

Рабочкомой түрүүлэгшэ, ахалагша мелиоратор ГОМБО... **чик Бадмаевичай** саг бусаар наhа бараhанда гүнзэгыгөөр ... гашуудажа байhанаа Хэжэнгын аймагай Октябриин 50 ... нэрэмжэтэ совхозой дирекци, партком, рабочком гэр бүлын... түрэлхидтэнь мэдүүлнэ.

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора— ... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретар... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства— ... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышлен... строительства—61-35, советского строительства и быта— ... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-8... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, наш... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ типография Управления по печати при ... вете Министров БурАССР.

Н-02456. Зак. №...